

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı

**İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖĞRENCİ SEVİYE BELİRLEME SINAVI
(SBS) VERİLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN İNGİLİZCE
BAŞARILARIYLA İLİŞKİLİ FAKTÖRLER**

Gonca Özenç Bilsay

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2012

İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖĞRENCİ SEVİYE BELİRLEME SINAVI (SBS)
VERİLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN İNGİLİZCE BAŞARILARIYLA İLİŞKİLİ
FAKTÖRLER

Gonca Özenç Bilsay

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

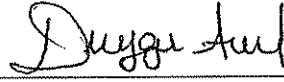
Ankara, 2012

KABUL VE ONAY

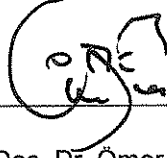
Gonca Özenç Bilsay tarafından hazırlanan "İlköğretim Okulları Öğrenci Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Verilerine Göre Öğrencilerin İngilizce Başarılarıyla İlişkili Faktörler" başlıklı bu çalışma 24/09/2012 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selahattin GELBAL (Başkan)

Doç. Dr. Duygu ANIL (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Ömer KUTLU

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Yusuf ÇELİK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

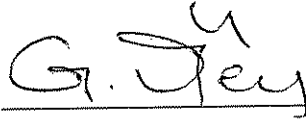
Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

24.09.2012

Gonca ÖZENÇ BİLSAY

ÖNSÖZ

Uzun yıllar süren yüksek lisans eğitimimi tamamlamam için yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Duygu Anıl'a ve eşim Selhan Bilsay'a teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmada, 2011 yılı Seviye Belirleme Sınavı 7. sınıf öğrencilerinin yabancı dil ingilizce başarılarını etkileyen faktörlerin analizi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma 2011 yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinden seçilen 61 okulda SBS yabancı dil ingilizce alt test sınavına giren 6128 öğrenci üzerinden yürütülmüştür. Anket sonucu; bilişsel test ile öğrenciyi bir bütün olarak değerlendirmek amacıyla hazırlanmış PISA 2006 öğrenci veli ve okul anketlerine verilen cevaplardan elde edilmiştir. Verilerin analizinde, öğrenci anketlerine verilen cevaplar gözlenen değişkenler olarak tanımlanmış ve faktör analizi uygulanarak, belirlenen gizil değişkenler kullanılarak dışsal (SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı notu) değişkene göre yapısal eşitlik modeli kurulmuştur. Model uyum indeksleri değerlendirildiğinde, modelin kabul edilebilir bir uyumu gösterdiği tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda, SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı notunu en fazla etkileyen faktörün aile özellikleri (anne ve babalarının eğitim durumu ve ingilizce bilgisi ve evde eğitime ayrılan zaman) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eğitim materyalleri özelliklerinin (evdeki kitap sayısı, evdeki bilgisayar varlığı, ingilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı varlığı, ingilizce sözlük varlığı ve ingilizce yardımcı kitap sayısı) öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu da tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda, öğrencilerin yabancı dil ingilizce okul notları ile SBS başarı puanları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği ile incelenmiş ve pozitif bir korelasyonun varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Seviye belirleme sınavı, ingilizce alt testi başarı faktörleri, yol analizi, faktör analizi.

ABSTRACT

In this study, the factors that affecting the success of foreign language English grades of seventh grade students has been modeled in accordance with the results of the national year-2011 level determination exam (LDE). The research sample includes 6128 students who have taken the LDE Foreign Language English test in Yenimahalle region of Ankara city. Questionnaire has been prepared by using the questions from the PISA 2006 test questionnaire prepared with the aim of evaluating the students as a whole with a cognitive test. During analysis of the data, the answers given to student questionnaire has been considered as observable variables and latent variables have been extracted by using factor analysis method to establish the structural equation model (SEM) in accordance with the exogenous variable (LDE Foreign Language English success grade). Considering the model indexes, it has been found that the model has an acceptable conformity.

At the end analysis, it has been found that the most affecting factor to LDE Foreign Language English success grade is Family property (education level of parents and their English knowledge and student's learning time). Nevertheless, it has been found that education material (number of books at home, existence of computer at home, computer software supporting English learning, English dictionary, and English support books) property has an positive impact on student's success.

It has been also found that, there is a positive mid-level correlation between Foreign Language English grades at school and LDE success grades in accordance with the Pearson product moment correlation method.

Keywords: level determination exam, English success factors, path analysis, factor analysis.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER	ix
TABLolar	x
 I. BÖLÜM	 1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Varsayımlar	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Kısaltmalar	5
1.6. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
1.7. İlgili Çalışmalar.....	6
1.7.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	6
1.7.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	8

2. BÖLÜM.....	12
YÖNTEM.....	12
2.1. Araştırmanın Türü.....	12
2.2. Evren ve Örneklem	12
2.3. Verilerin Toplanması	12
2.4. Verilerin Analizi.....	13
2.4.1. Yapısal Eşitlik Modeli	16
2.4.2. Modelin Uygunluğunun Değerlendirilmesi	23
2.4.3. Modelin Uygulanması.....	26
2.4.4. Korelasyon Analizi.....	26
3. BÖLÜM.....	28
BULGULAR VE YORUMLAR	28
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	28
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	40
4. BÖLÜM.....	41
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	41
4.1. Sonuçlar.....	41
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	41
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	42
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	42
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	42
4.2. Öneriler	43

4.2.1.	Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	43
5.1.1.	Başka Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	44
KAYNAKÇA		45
EKLER.....		50

ŞEKİLLER

Şekil 1 Faktör Analizi Çizgi Grafiği	14
Şekil 2 Basit Ölçme Modeli	19
Şekil 3 Örnek Yapısal Model	20
Şekil 4 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Başarısına İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli.	33
Şekil 5 SBS Başarı Notu İle Regresyon Hesaplama Sonucunun Karşılaştırılması.....	39

TABLOLAR

Tablo 1 SBS Alt Test Soru Sayılarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.....	3
Tablo 2 Öğrenci Anketi Temel Bileşenler Faktör Analizi Sonuçları.....	15
Tablo 3 Modelde Kullanılan Gizil ve Gözlenen Değişkenlerle İlgili Kısaltmalar.....	16
Tablo 4 Basit Ölçme Modelindeki Sembollerin Açıklamaları.....	19
Tablo 5 Yapısal Modeldeki Sembollerin Açıklamaları	20
Tablo 6 Ölçme Modelleri ve Yapısal Modeller için Uyum İstatistikleri	25
Tablo 7 Anne Eğitim Durumu Değişkeninin Betimsel Özellikleri.....	28
Tablo 8 Baba Eğitim Durumu Değişkeninin Betimsel Özellikleri	29
Tablo 9 Anne ve Baba İngilizce Bilgisi Değişkeninin Betimsel Özellikleri	30
Tablo 10 Evdeki Kitap Sayısı Değişkeninin Betimsel Özellikleri.....	30
Tablo 11 Evdeki Bilgisayar Varlığı Değişkeninin Betimsel Özellikleri.....	31
Tablo 12 Evdeki İnternet Varlığı Değişkeninin Betimsel Özellikleri.....	31
Tablo 13 İngilizce Öğrenimi ile İlgili Yardımcı Materyallere Ait Değişkenlerin Betimsel Özellikleri	32
Tablo 14 İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman Değişkeninin Betimsel Özellikleri.....	32
Tablo 15 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Başarısı için Modelin Uyum İndeksleri ile Ölçütlerin Karşılaştırılması	34
Tablo 16 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Lambda-X (λ_x) Parametre Değerleri	35
Tablo 17 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Gamma (γ) Parametre Değerleri	36

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler, varsayımlar, araştırmanın amacı, önemi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Millî Eğitim 1739 sayılı Temel Kanununda belirtildiği üzere ilköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2012). Bu kanun doğrultusunda hayata öğrencileri hazırlarken bilgi çağının gerektirdiği nitelik ve başarı düzeyi yakalamak milli eğitimimizin başlıca hedeflerindendir. Bu nedenle eğitim anlayışımızda pek çok yenilikler yapma ihtiyacı doğmuştur. Eğitim sistemimizde yapılan yeniliklerin öğrenci başarısındaki etkisini görebilmek amacıyla ulusal ve uluslar arası düzeyde ve değişik sınıf düzeyinde standart testler ve anketler aracılığıyla ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2005).

Türkiye’de yükseköğretim ve ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçme ve yerleştirme işlemi merkezi sınavlar yoluyla olmaktadır. Yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçme ve yerleştirme işlemi Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından, ortaöğretime öğrenci seçme ve yerleştirme işlemi Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) tarafından yapılmaktadır.

Okullarda, öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen ve başarıları açısından öğrencileri farklılaştıran pek çok faktör vardır. Klausmeier ve Ripple (1971), öğrencilerin belirli işlevleri öğrenmeye hazır oluşlarını, öğrenme işlevleri içindeki gelişmelerini ve ulaşabilecekleri sınırları etkileyen faktörleri beş ana kategoriye ayırmaktadır (Koç,1981).

1. Bilişsel yetenekler ve ilgili özellikler

2. Psikomotor yetenekler ve ilgili özellikler
3. Duyuşsal özellikler
4. Aile ve sosyoekonomik durum ve ilgili özellikler
5. Cinsiyet ve ilgili özelliklerdir.

Başarıyı yordayan faktörlerden biri de öğrenme stilidir (Cano ve Garton, 1994). Öğrencilerin öğrenme stillerinin bilinmesi ve onların kendi öğrenme stilleri hakkında bilgi sahibi olmaları, öğrenme tercihlerini ve öğrenme sürecindeki kuvvetli yönlerini tanımlarına ve bu yönlerini geliştirecek çalışmalar yapmalarına katkı sağlamaktadır (Öztürk, 2007).

Kutlu ve Doğan (2010) İngilizce öğretmen adaylarıyla yaptıkları araştırmada bireylerin öğrenme stilleri üzerinde özyeterlik inançları ve eleştirel düşünme değişkenlerinin etkili olduğunu bulmuşlardır.

Yukarıdaki tartışmalardan da anlaşıldığı gibi akademik başarıları etkileyen birçok değişken vardır. Bu bilgilerin ışığında Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretimin 8. sınıfında öğrencilerin kazanımlarını değerlendirmek amacıyla 2007 yılına kadar uyguladığı Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) ile ilköğretimi tamamlayan öğrencilerin çeşitli ortaöğretim kurumlarına (Fen Liselerine, Anadolu Liselerine ve Meslek Liselerine) yerleştirmelerini yapmıştır. MEB bu sınavın yalnızca sekizinci sınıfta uygulanması Türkçe, matematik, fen bilgisi, ve sosyal bilgiler derslerini sorgulaması ve OKS'de soru çıkmayan derslere olan ilgiyi azalttığını değerlendirerek içerisinde yabancı dil alt testinde bulunan Seviye Belirleme Sınavını (SBS) getirmiştir (MEB, 2008b).

Öğrencilerin müfredata uygun bir şekilde değerlendirmenin gerçekleştirilebilmesi için SBS'de 5 farklı alan testi uygulanır. Sınav; Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler ve yabancı dil alan testlerini içerir. Tablo 1'de SBS alt testinde yer alan soru sayıları sınıf düzeylerine göre sunulmuştur.

Tablo 1 SBS Alt Test Soru Sayılarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Testler	Soru Sayısı			Test Ağırlık Katsayıları		
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Türkçe	19	21	23	4	4	4
Matematik	16	18	20	4	4	4
Fen Ve Teknoloji	16	18	20	3	3	3
Sosyal Bilgiler	16	18	20	3	3	3
Yabancı Dil	13	15	17	1	1	1
Toplam Soru	80	90	100	15	15	15

Yerleştirmeye esas SBS başarı puanları, Tablo 1’de verildiği üzere 6, 7. ve 8. sınıfta yapılan üç sınavdan alınan sonuçlar ile yılsonu başarı puanları kullanılarak hesaplanmaktadır. Her yıl için hesaplanan SBS puanı öğrencinin o yıl SBS’ den aldığı başarı puanının %75’i ve yılsonu başarı puanının %25’i değerlendirilerek belirlenmektedir. Genel SBS başarı puanı ise 6, 7. ve 8. sınıflarda hesaplanan SBS puanlarının aritmetik ortalaması alınarak belirlenmektedir (MEB,2008b; MEB,2009a).

SBS üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde sınav başarı ortalamalarında öğrencilerin en çok zorlandığı üç alanın fen bilimleri, matematik ve İngilizce olduğu görülmektedir (İş, 2003; Anıl, 2008; Anıl, 2011; Akıncı, 2010).

SBS sonuçlarına göre öğrencilerin en düşük başarı puanları matematik ve fen bilimleri alan testlerinden aldıkları gözlemlenmektedir. Örneğin 2011 SBS sonuçlarına göre öğrencilerin matematik alan testi ortalaması 11,75 ve fen Bilimleri alan testi ortalaması 26,25 olarak kayıtlanmıştır (MEB, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2011 SBS Sonuç Raporu). Bu sonuçlar diğer dünya ülkeleri ile paralellik göstermekte olup sonuçlar araştırmacılar tarafından irdelendiği gibi (Papanastasiou, 2002; Papanastasiou 2003; Wolfram, 2005) ülkemizde de halen irdelenmeye devam etmektedir (İş, 2003; Anıl, 2008; Anıl, 2011; Akıncı, 2010; Çiftçi, 2006; Erbaş, 2005; Özer, Y. 2008; Şaşmazel, 2006; Yilmazer, 2006).

UNESCO tarafından her yıl yayınlanan rapora göre (Pereltsvaig, 2012) dünyada 300 milyondan fazla insanın kullandığı ve küreselleşen dünyada en fazla kullanılan ortak dil

olmasından dolayı (Friedman 2005) ingilizce bilgisi zaman içinde büyük önem kazanmıştır. Evrenselleşen dünyada, evrensel bilgiye ulaşımın yolunun özellikle dünya çapında bir dil halini alan ingilizce ile erişildiğinin farkında olan MEB 4. sınıftan itibaren öğrencilerin ingilizce ile tanışmalarını sağlamış, bilgisayar laboratuvarlarını da kullanarak ingilizce dersinin daha etkin hale gelmesi için çalışmalar hazırlamıştır. Bilgisayar temelli ortamda yabancı dil ingilizcenin öğrenilmesine olanak sağlayan DYNED programının eğitim sürecinin içine dâhil edilmesi bu gelişmeye örnek verilebilir. (DYNED, Dynamic ve Education - dinamik ve eğitim sözcüklerinin bir araya getirilerek yazılmasından oluşmakta ve dinamik eğitim anlamına gelmektedir.)

İlerleyen yıllarda ingilizce alt testine daha önem verileceği, Milli Eğitim Bakanlığının yöntem değiştirerek ingilizce alt testi sorularını ayrı bir sınav ile değerlendirebileceği Fatih Projesi ile de daha önem kazanacağı MEB tarafından açıklanmıştır (www.meb.gov.tr). Küreselleşen dünyada (Friedman, 2005) ülkeler arası iletişimde en çok kullanılan dil olması (Pereltsvaig, 2012) sebebiyle ilköğretim öğrencilerini SBS sınavında başarıya ya da başarısızlığa iten nedenleri bulabilmek amacıyla bu çalışma hazırlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010 yılında yapılan Seviye Belirleme Sınavına (SBS) girerek ingilizce alt testini yanıtlayan ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sınav başarısını yordayan faktörler nelerdir?

Alt problemler

1. Okul bazında 2010 yılında SBS'ye giren ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim durumu ve ingilizce bilgisi, eğitim ortamı, eğitim materyali ve ingilizce öğrenmeye ayırdıkları zaman değişkenleri her bir okul için nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Okul bazında SBS sınavına giren ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin aile özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyali ile öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısı arasındaki yapısal eşitlik modeli nasıldır?

3. Okul bazında SBS'ye giren ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin aile özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyali öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısını ne derece yordamaktadır?
4. Okul bazında SBS yabancı dil ingilizce alt testi puanları ile ilköğretim 7. sınıf ingilizce ders notları arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.3. Varsayımlar

- Anket sorularının geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.
- Anket uygulanan İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin anket sorularını içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma Ankara ili Yenimahalle ilçesi okullarından 61 tanesinin öğrencilerine uygulanan anket sorularına verdikleri cevaplar ile 2010 SBS ingilizce alt testi başarı puanları ile sınırlıdır.

1.5. Kısaltmalar

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OKS	Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
PISA	(<i>Program for International Student Assessment</i>) Uluslararası Öğrenci Başarı Belirleme Programı

1.6. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüz bilgi toplumunda temel eğitimini tamamlayan öğrencilerin ingilizce dersinde neler bildiği hangi becerileri ne derece kazandığı ve eksiklerinin neler olduğunun belirlenmesi eğitim sistemimiz açısından önem arz etmektedir.

Ulusal düzeyde yapılan SBS 2010 sınavı kapsamında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersi başarılarını etkileyen faktörlerin neler olduğunun bilinmesi öğretim programlarının geliştirilmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılacağı için eğitim sistemimize kazandırılan yeniliklerin sonuçlarının ulusal nitelikte bir bakış açısıyla görülmesi bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Çalışmanın amacı öğrencilerin İngilizce dersindeki başarılarını etkileyen faktörlerin neler olduğunu bulmak ve SBS'ye giren 7.sınıf öğrencilerine uygulanan anketten elde edilen bilgiler doğrultusunda öğrencilerin akademik başarılarıyla ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerle bir yapısal model oluşturmaktır.

1.7. İlgili Çalışmalar

1.7.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Papanastasiou, Zembylas, Vrasidas (2003), yaptıkları araştırmada PISA'nın fizik başarı verileri ile öğrencilerin bilgisayar kullanımları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Sonuç olarak; yalnızca bilgisayar kullanımının değil, bilgisayar kullanma yollarının da öğrencilerin fizik başarısına pozitif ve negatif etkilerini tespit etmişlerdir. Fuch ve Woessman (2004), PISA 2000 verilerine göre yaptıkları çalışmada; bilgisayar ile öğrencinin başarısı arasında bir ilişkinin olup olmadığını incelemişler ve analizde okulda ve evde bilgisayar erişimi ile başarı arasındaki ilişkinin pozitif korelasyon olduğunu göstermiştir. Ancak analiz, aile ve okul özelliklerine göre tekrar düzenlendiğinde; evdeki bilgisayarlar için ilişkinin negatif hale geldiğini ve okul bilgisayarları için ise anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermişlerdir. Sadece bilgisayarların evde kullanılabilirliğinin, öğrencinin etkili öğrenmesini engellediği görülmüştür. Fakat bilgisayarın evde eğitim ve iletişim amaçlı kullanılması ile başarı arasında pozitif ilişki elde edilmiştir.

Fuch ve Woessman (2004), PISA 2000 verilerine göre yaptıkları çalışmada; bilgisayar ile öğrencinin başarısı arasında bir ilişkinin olup olmadığını incelemişler ve analizde okulda ve evde bilgisayar erişimi ile başarı arasındaki ilişkinin pozitif korelasyon olduğunu göstermiştir. Ancak analiz, aile ve okul özelliklerine göre tekrar düzenlendiğinde; evdeki bilgisayarlar için ilişkinin negatif hale geldiğini ve okul

bilgisayarları için ise anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermişlerdir. Sadece bilgisayarların evde kullanılabilirliğinin, öğrencinin etkili öğrenmesini engellediği görülmüştür. Fakat bilgisayarın evde eğitim ve iletişim amaçlı kullanılması ile başarı arasında pozitif ilişki elde edilmiştir. Turmo (2004), Kuzey Avrupa (İskandinav) ülkelerinde PISA 2000 sonuçlarına göre yaptığı çalışmada; öğrencinin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri değişkenleri ile fen okuryazarlık düzeyleri arasında ilişkinin olup olmadığını incelemiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda; birçok ülkede öğrencinin “kültürel zenginliği” değişeni ile fen okuryazarlığı düzeyi ilişkisinin güçlü olduğu elde edilmiştir. Fakat öğrencilerin “ekonomik ve sosyal özellikleri” değişkenleri ile fen okuryazarlığı düzeylerinin arasındaki ilişkiler tüm Kuzey Avrupa ülkelerinde düşük çıkmıştır.

Wolfram (2005)’in ‘in araştırmasında, PISA çalışması kapsamında sosyoekonomik altyapının ölçümü incelenmiştir. İlk iki PISA dönemi (PISA 2000 ve PISA 2003) için; anne ve babanın mesleki durumu, anne ve babanın eğitim düzeyi ve evde sahip oldukları kaynaklardan oluşturulan “sosyal, kültürel ve ekonomik” indekslerin hesaplanması tanımlanmıştır. Sonuçlar iki PISA dönemi sonuçları kullanılarak öğrencinin sosyoekonomik altyapısı ile performansları arasındaki ilişkiler tek düzey analiz ve çok düzeyli analizler kullanılarak hesaplanmıştır. PISA çalışmasına katılan ülkelerde sosyoekonomik altyapının öğrenci performansı üzerindeki etkisi iki dönemde de çok değişmemiştir.

Miller, Malley ve Owen (2007), çalışmalarında, Amerika Birleşik Devletleri eğitim sistemi ile dünyanın en gelişmiş diğer ülkelerin eğitim sistemlerini karşılaştırmışlardır. Çalışma içinde, Ulusal Eğitim Sistemleri Projesi (INES), Uluslararası Öğrencilerin Başarılarını Belirleme Programı (PISA) ve Uluslar arası Fen ve Matematik Çalışması (TIMSS) verileri kullanılmıştır. PISA 2003 çalışmasında 15 yaş grubu öğrencilerin matematik performansına ilişkin sonuçlar incelendiğinde; Birleşmiş Milletlerin 15 yaş grubu öğrencilerinin dörtte biri matematik okuryazarlığı ölçeğinin en düşük yeterlilik düzeyinin altında puan almışlardır. Her ne kadar Birleşmiş Milletlerdeki öğrenciler G8 ülkelerindeki akranlarına göre sosyoekonomik düzey olarak daha avantajlı olsalar da, Birleşik Devletlerdeki düşük sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerde matematik

okuryazarlığında Almanya, Fransa, Japonya ve Kanada'daki akranlarından daha iyi performansa sahiptirler.

1.7.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

İş (2003), PISA 2000 sonuçlarından yararlanarak Türkiye ve Avrupa Birliği aday ülkelerinde matematik okuryazarlığını etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmada matematik okuryazarlığını etkileyen öğrenci, aile ve okulla ilgili faktörler araştırılmış ve ülkeler bazında karşılaştırılmıştır. Araştırmada başarılı bulunan öğrenciler, aile ile olan iletişimi yüksek, evlerinde daha fazla eğitim kaynağı bulunan, üst sınıflarda bulunan, matematikte özgüven düzeyleri yüksek olan ve pozitif sınıf ortamı bulunan öğrencilerdir.

Erbaş (2005), ODTÜ’de hazırladığı yüksek lisans tezinde PISA verilerine göre Türkiye’de fen okuryazarlığı ile ilgili bazı faktörleri Yapısal Eşitlik Modeline göre incelemiştir. Araştırmanın sonunda öğretmen öğrenci ilişkisi, evdeki kitap sayısı ve okul öncesi eğitime katılım, internet kullanımı ve temel bilgisayar bilgileri ile fen okuryazarlığı ölçümleri arasında olumlu bir ilişki çıkmıştır. Okul dışı özel dershanelerin fen okuryazarlığı ile olumlu bir ilişkisi vardır. Okul tarafından gerçekleştirilen iyileştirici kursların ve ev ödevlerinin okulla ilgili tutumlara olumlu bir etkisi vardır. Ancak bu öğrencinin fen okuryazarlığı becerilerine herhangi bir katkısı yoktur.

Milli Eğitim Bakanlığının OECD işbirliğiyle gerçekleştirdiği PISA 2003 Projesi sonuçlarına göre ulusal nihai raporunda (MEB, 2005), Türkiye’deki 15 yaş öğrencilerin %75 dolayında bir kısmı matematikte yeterlilik bakımından ikinci düzeyde ya da daha aşağıdadır. Ayrıca, Türkiye PISA 2003’e katılan ülkeler arasında matematik ve fen bilimleri başarıları yönünden 28. sırada bulunmaktadır. Yapılan öğrenci anketi sonuçlarına göre, okullarımızdaki fiziksel alt yapı ve eğitim kaynaklarının yani her türlü öğretim araç ve gereçlerinin, okuldaki öğrenmeleri destekleme gücü bakımından PISA 2003’e katılan ülkelerin okulları arasında en yetersizi olduğu anlaşılmaktadır.

Şaşmazel (2006), Hacettepe’de hazırladığı yüksek lisans tezinde, 15 yaş öğrencilere PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) Projesi kapsamında uygulanan anket verilerinin fen bilimleri okuryazarlığı başarısını yordama gücünü çoklu regresyon

yöntemi kullanarak incelemiştir. Ailenin sosyoekonomik durumu ve fen bilgisi başarısı için yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda “Bilgisayarda sıradan işlerde kendine güven indeksi” en güçlü yordayıcı değişkenler olarak bulunmuştur.

Yılmaz (2006), Yüksek lisans tezinde, 15 yaş öğrencilere PISA kapsamında uygulanan öğrenci anketi ile yoklanan değişkenlerin matematik başarısının yordama gücüne bakmıştır. Yapılan çoklu regresyon analizinin birinci kısmında matematik başarısını en iyi yordayan değişkenin ailenin kültürel zenginliği olduğu görülmüştür. Analiz sonucunda matematik başarısının en iyi yordayan değişkenin bilgisayar becerisi olduğunu bulmuştur.

Anıl (2008), Türkiye’nin PISA 2006 Fen Bilimleri başarısını etkileyen faktörlerini yapısal eşitlik modeli ile incelemiştir. Yapılan çalışmada Türkiye’de 15 yaş grubu öğrencilerin fen bilimleri başarı puanları ile öğrenci anketine verilen cevaplarla ilişkili olduğu düşünülen değişkenler arasında bir yapısal eşitlik modeli oluşturmayı amaçlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, faktör analizi ile gözlenen değişkenler ve bu gözlenen değişkenlerin yordadığı örtük değişkenler belirlenmiştir. Gözlenen değişkenler ve örtük değişkenlerin belirlenmesinden sonra, yapısal eşitleme modeli kullanılarak Fen bilimleri başarısını yordayacağı düşünülen değişkenler ve aralarındaki ilişkiler belirlenmiş, önerilen ilişkiler örüntüsünün gerçek veri ile ne kadar uyumlu olduğu ortaya konmuştur. Yapısal eşitleme modeli incelendiğinde; öğrencilerin fen bilimleri başarısını en iyi yordayan değişkenin ve başarıyı belirleyen en önemli faktörün "zaman" olduğu belirlenmiştir. Fen bilimleri başarısını belirleyen diğer faktörlerin de sırasıyla "ortam", "eğitim" ve "tutum" olduğu belirlenmiştir.

Doğan(2008), çalışmasında 2008 yılında Seviye Belirleme Sınavına (SBS) girmiş olan öğrencilerin 6. ve 7. sınıflardaki türkçe, matematik, fen bilgisi, ingilizce ve sosyal bilgiler derslerine ait akademik başarı puanları ile SBS türkçe, matematik, fen bilgisi, ingilizce ve sosyal bilgiler alt test ham puanları arasındaki uygunluk geçerliğine bakılmıştır. Araştırma, 2008 yılında SBS’ye giren Ankara ilinin çeşitli ilçelerindeki ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler üzerinden yürütülmüştür. 6. sınıflardan 671 öğrenciye, 7. sınıflardan 590 öğrenciye ulaşılmıştır.

Özer (2009), Hacettepe Üniversitesinde hazırladığı yüksek lisans tezinde PISA 2006 sonuçları esas alınarak öğrenci anketinden elde edilen bilgiler doğrultusunda öğrencilerin akademik başarıları ile ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerle bir yapısal model oluşturmuştur. Uygulanan yapısal eşitlik modelleri sonuçlarına göre, öğrencilerin öğrenmeye ayırdıkları zaman değişkeni fen bilimleri ve matematik başarıları üzerine olumlu etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Aile özellikleri değişkenin; annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve evdeki kitap sayısı bileşenlerinin öğrencinin fen ve matematik başarıları üzerinde olumlu etkiye sahip oldukları saptanmıştır.

Anıl (2011), 2008 yılı seviye belirleme sınavı yedinci sınıf fen ve teknoloji alt testi ile türkçe, matematik, sosyal bilgiler ve Yabancı Dil alt testi arasındaki ilişkileri yol analizi ile incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, 2008 yılında SBS'ye giren 962991 yedinci sınıf öğrencisinin oluşturduğu evrenden seçkisiz olarak seçilen 5000 öğrenciden oluşturmaktadır. Verilerin analizinde, her bir alt teste ilişkin 1-0 olarak puanlanan ham puan matrisi kullanılarak temel bileşenler analizi yapılmış, KR 20 güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Temel bileşenler analizinin sonucunda ortaya çıkarılan faktör yapısına dayalı olarak dışsal (fen ve teknoloji alt testi) ve içsel (türkçe, matematik, sosyal bilgiler ve yabancı dil alt testi) değişkenler arasındaki ilişki yol analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda, her bir alt testin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiş, KR 20 güvenirlik katsayısı 0.80'den yüksek bulunmuş ve fen ve teknoloji alt testinin, en fazla matematik alt testini açıkladığı tespit edilmiştir.

Keleşoğlu (2011), araştırmasında lise 1. sınıf öğrencilerinin; Marmara Öğrenme Stilleri Ölçeği'nden (MÖSÖ) ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği'nden (AÖYÖ) elde edilen Puanlarının, ilköğretim 8. sınıf Seviye Belirleme Sınavı (SBS) puanları ve öğrenci özellikleri ile birlikte lise akademik başarısını yordama gücünü ortaya koymuştur. Araştırma MÖSÖ'de cinsiyete göre sosyal etkileşim alt testinden, baba öğrenim durumuna göre görsellik ve dokunsallık alt testlerinden, evlerinde kendisine ait oda, bilgisayar ve interneti olan öğrencilerin sebat alt testinden aldıkları puanların manidar farklılık gösterdiğini ispatlamıştır. AÖYÖ'de anne ve baba öğrenim durumuna göre sosyal özyeterlik alt testinden, evlerinde internet bağlantıları olan öğrencilerin akademik özyeterlik alt testinden ve tüm testten aldıkları puanlarda manidar farklılıklar bulunmuştur. Evlerinde okula yardımcı kitapları olan öğrencilerin SBS puanlarının

manidar bir şekilde daha yüksek olduğu görölmüştür. SBS puanlarındaki değışkenliğin belirlenen değışkenlerle yalnızca %20'sinin açıklanabildiği, lise 1. sınıf akademik başarısının en önemli yordayıcısının SBS olduğu, SBS ile birlikte diğer değışkenlerin lise 1.sınıf akademik başarısındaki değışkenliğin % 44'ünü açıkladığı görölmüştür.

.

.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Türü

Araştırma türü ilişkisel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modelleri iki ya da çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir(Karasar, 1998). Bu çalışmada, 2011 yılında ilköğretim 7. sınıfta okuyan öğrencileri SBS’den aldıkları İngilizce alt testi başarı puanları incelenerek anketteki öğrencilerin aile özellikleri, eğitim ortamı, eğitsel materyallere ve bilgisayar donanımına sahip olma özelliklerini içeren maddeler arasında ilişkinin olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu açıyla da araştırma değişkenlerin aralarındaki ilişkileri ve ilişkilerin derecelerini de ortaya koyan bir çalışmadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2011 yılında Ankara İline bağlı Yenimahalle İlçesi İlköğretim okullarının 7. sınıfta okumuş ve yabancı dil dersinde İngilizce eğitim almış 7941 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklemdaki okullar Ankara iline bağlı Yenimahalle ilçesi İlköğretim okulları arasından rasgele seçilmiştir. Buna göre anket Ankara ili Yenimahalle ilçesi’ne bağlı 7941 öğrencisi olan 85 ilköğretim okulundan 61 tanesindeki 6128 öğrenciye uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada; araştırmanın amacı dikkate alınarak öğrencilerin SBS başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek için, öncelikle değişkenleri tanımlamada, anket formu

oluşturulmuştur. Anketin oluşturulmasında anket geliştirme süreci dikkate alınarak öncelikle konu alanıyla ilgili alanyazın taranmış, madde yazımında aynı yaş grubunda uluslar arası öğrenci değerlendirme programında kullanılan (PISA) öğrenci anketinden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan bu ankette, öğrencinin kendine ve ailesine ilişkin demografik özellikleri de içeren toplam 12 soru bulunmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada kullanılan veriler alt problemlere cevap verecek şekilde çözümlenmiştir.

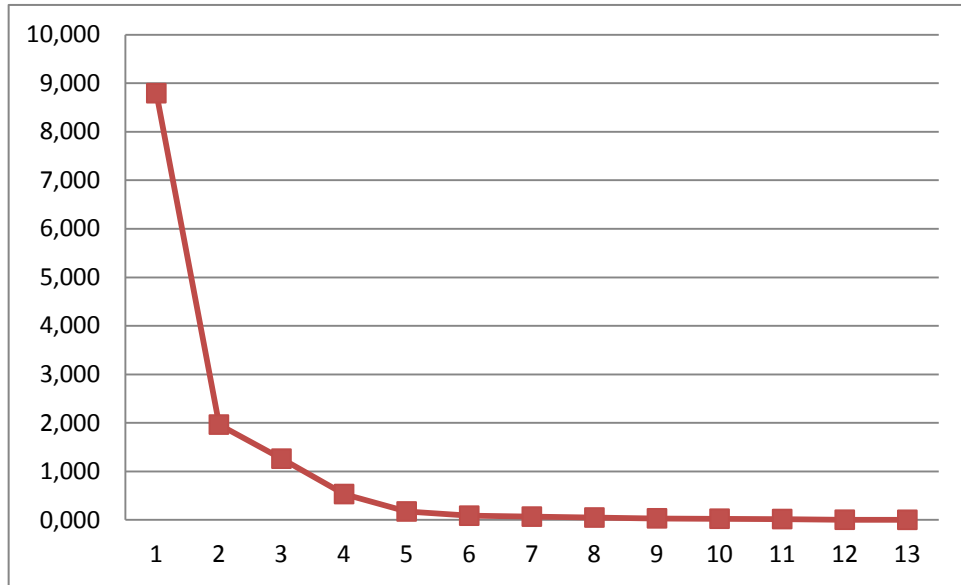
1. alt problemin cevaplanmasında öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplara ait frekans ve yüzde değerleri bulgular bölümünde tablolaştırılarak sunulmuştur.
2. ve 3. alt problemlerin çözümlenmesinde temel bileşenler analizi yöntemi kullanılarak gizil değişkenler belirlenmiştir. Belirlenen değişkenlere Yapısal Eşitlik Modelleme kullanılarak sonuçlar analiz edilmiştir.
4. alt problemin çözümünde iki sürekli değişken arasındaki ilişki miktarını belirlemek için korelasyon tekniklerinden Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve anlamlılığı test edilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde; SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısını etkileyen faktörleri belirlemek için öncelikle öğrenci anketinde yer alan sorular temel bileşenler faktör analiz çözümlenmesinden yararlanılarak belirlenmiştir. Faktör analizi; özellikle eğitim bilimleri, sosyal bilimler, psikoloji ve sosyoloji alanlarda kullanımı yaygındır. Bu yöntem ile çok sayıdaki birbiri ile ilişkili özellikleri birlikte ele alarak bir oluşumu veya olayı açıklamakta yararlanılabilecek olanlarını gruplayarak yeni bir isimle faktör tanımlamayı sağlayan bir yöntemdir (Özdamar, 2002).

Faktör analizi uygulamadan önce verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO'nun 0.60 dan yüksek çıkması ve Barlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. (Kesici, 2008; Büyüköztürk, 2006)

Verilerin çözümlenmesinde ingilizce başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek için öğrenci anketinde yer alan sorular temel bileşenler faktör analiz çözümlenmesinden yararlanılarak belirlenmiştir. Faktör analizi çözümlemesi için SPSS 20.0 uygulama yazılımı kullanılmıştır. Verilerin faktör analizi hesaplanan KMO katsayısı 0,879 bulunmuştur. Bu değerin 0.60 dan büyük olması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Analize alınan 13 maddenin öz değeri 1’den büyük olan üç faktör altında toplandığı görülmektedir. Bu üç faktörün açıkladığı toplam varyans değeri 90,809 dır. Analizden elde edilen faktör sayısı ve öz değerlere ait çizgi grafiği Şekil 1’de verildiği gibi çıkmıştır.

Şekil 1 Faktör Analizi Çizgi Grafiği

Çalışmada teorik bir varsayımdan yola çıkarak gözlenen değişkenleri yordayan gizil değişkenleri belirlemede varimax döndürme işlemi uygulanmış hesaplanan temel bileşenler Tablo-2’de verilmiştir. Tablo-2’de gösterildiği üzere temel bileşenler faktör analizi yöntemi ile öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarıları ile ilişkili olduğu düşünülen 3 gizil (örtük) değişken belirlenmiştir. Buna göre belirlenen gizil değişkenler aile özellikleri, çevre ve eğitim materyalleridir.

Tablo 2 Öğrenci Anketi Temel Bileşenler Faktör Analizi Sonuçları

MADDELER	BİLEŞENLER		
	EĞİTİM MATERYALİ	AİLE	ÇEVRE
Annenin Eğitim Durumu		,910	
Babanın Eğitim Durumu		,936	
Anne İngilizce Bilgisi		,929	
Babanın İngilizce Bilgisi		,923	
Okul Ortamında İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman		,647	
İnternet Erişimi Varlığı			,869
Çevrenizde İngilizce Dersi Ödevlerinizi Hazırlarken Yardım Eden Bireylerin Varlığı			,864
Çevrenizde İngilizce Konuşan (Anadili İngilizce Olan) Bireylerin Varlığı			,889
Evdeki Kitap Sayısı	,911		
Evdeki Bilgisayar Varlığı	,903		
İngilizce Öğrenimi ile İlgili Bilgisayar Programı Varlığı	,897		
İngilizce Sözlük Varlığı	,902		
İngilizce Yardımcı Kitap Sayısı	,877		

Belirlenen gizil değişkenler ile gözlenen değişkenler arasındaki kapsam ilişkileri ise Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 Modelde Kullanılan Gizil ve Gözlenen Değişkenlerle İlgili Kısaltmalar

GİZİL DEĞİŞKENLER	GÖZLENEN DEĞİŞKENLER	KISALTMA
AİLE	Annenin Eğitim Durumu	ANNEEGT
	Babanın Eğitim Durumu	BABAEGT
	Anne İngilizce Bilgisi	ANNEING
	Babanın İngilizce Bilgisi	BABAING
	Okul Ortamında İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman	ZAMAN
ÇEVRE	İnternet Erişimi Varlığı	INTERNET
	Çevrenizde İngilizce Dersi Ödevlerinizi Hazırlarken Yardım Eden Bireylerin Varlığı	YARDIMCI
	Çevrenizde İngilizce Konuşan (Anadili İngilizce Olan) Bireylerin Varlığı	ANDYRD
EĞİTİM MATERYALİ	Evdeki Kitap Sayısı	KTPSYS
	Evdeki Bilgisayar Varlığı	BLG
	İngilizce Öğrenimi ile İlgili Bilgisayar Programı Varlığı	BLGPRG
	İngilizce Sözlük Varlığı	SOZLUK
	İngilizce Yardımcı Kitap Sayısı	INGYKTP

2.4.1. Yapısal Eşitlik Modeli

Yapısal eşitlik modellemesi, ikinci nesil veri analiz tekniği olarak (Bagozzi ve Fornell, 1982), regresyon gibi birinci nesil istatistiksel tekniklere kıyasla, birçok bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin modellenmesi ile karmaşık bir araştırma problemini tek bir süreçte, sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele almayı sağlamaktadır (Anderson ve Gerbing, 1988).

Yapısal eşitlik modelleri (YEM) gözlenen ve gözlenemeyen (gizil-latent) değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin sınanmasında kullanılan kapsamlı bir istatistiksel teknik

olarak kullanılmaktadır. Kuramsal yapıların (construct) formüle edilmesiyle ilgili karşılaşılan problemlerin çözümünde de yararlı bir teknik olduğu kanıtlanmıştır (Reisinger ve Turner,1999). Özellikle psikoloji, sosyoloji, pazarlama ve eğitim bilimlerinde değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde ve kuramsal modellerin sınanmasında kullanılan sistemli bir araçtır (Joreskog ve Sörbom, 2001).

Teknik olarak YEM doğrusal yapı eşitlik setindeki bilinmeyen parametrelerin tahmin edilmesinde kullanılır. Eşitliklerdeki değişkenler genellikle doğrudan gözlenen değişkenler ve gözlenen değişkenler ile ilişkili gizil değişkenlerdir. YEM gizil değişkenler seti arasında bir nedensellik yapısının var olduğunu ve gizil değişkenlerin gözlenen değişkenler aracılığıyla ölçülebildiğini varsayar (Mac Lean ve Gray, 1998).

YEM modelinin özellikle karmaşık modellerin testinde, başarılı olduğu; Birçok analizi bir defada yaptığı, incelenen modeldeki ilişkiler ağına yönelik varsa yeni düzenlemeler tavsiye ettiği, aracılık ve düzenleyicilik (moderasyon) etkilerini incelemeyi kolaylaştırdığı, ölçüm hatalarını hesaba katıyor olması gibi pek çok nedenden dolayı birçok teorinin test edilmesinde ve yeni modellerin geliştirilmesi sürecinde kullanılmakta olan bir yöntemdir.

Regresyon analizi ise temel olarak bağımlı değişkendeki değişimin ne kadarlık kısmının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını ortaya koyan birinci nesil veri analiz tekniklerindendir. Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki doğrudan ilişkilerin yanı sıra dolaylı ilişkilerin varlığının söz konusu olduğu çok basamaklı bir modelde, regresyon analiziyle doğrudan etkiler tespit edilebilirken, değişkenlerin dolaylı etkileri göz ardı edilmektedir. Dolayısıyla doğrusal regresyon gibi geleneksel yöntemlerde bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki bağlantıların sadece tek bir düzeyde ele alınması, yapısal eşitlik modellemesinde ise, her bir ilişki düzeyinin eş anlı olarak değerlendirilmesi yöntemler arasındaki farklılardan yalnızca birisidir.

Yapısal eşitlik modellemesi yöntemiyle, analiz edilen bir model, geleneksel regresyon analizi yöntemleriyle yapılabilse de, regresyon analizlerinde her bir ilişki için bir regresyon analizine gerek duyulurken, Lisrel vb. programlarla gerçekleştirilen analizlerde, değişkenler arasında belirlenen tüm ilişkiler tek bir analizle ortaya konmakta, ayrıca ek olarak yol analizinde (path analysis) ölçmeden kaynaklanan hata

miktarı elimine edilebilmektedir. Hatanın devre dışı bırakılması, yapısal eşitlik modellemesine dayalı olan tüm analiz yöntemlerinin en önemli avantajlarından birisidir (Tatlıldil, 1992'den aktaran, Yener, 2007).

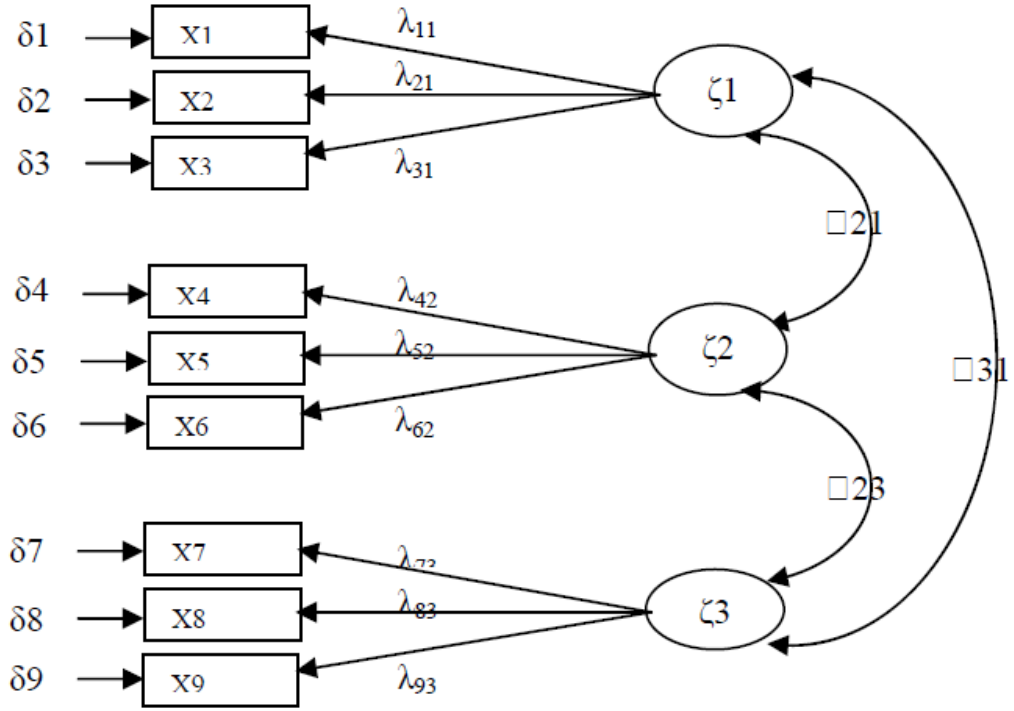
Yapısal eşitlik modelleri gözlenen değişkenler (observed variable) ve gizil değişkenler (latent variable) arasındaki nedensel ilişkilerin ve korelasyon ilişkilerinin bir arada bulunduğu modellerin test edilmesi için kullanılan istatistiksel bir teknik olup bağımlılık ilişkilerini tahmin etmek için, varyans, kovaryans analizleri, faktör analizi ve çoklu regresyon gibi analizlerin birleşmesiyle meydana gelen çok değişkenli bir yöntemdir. Yapısal eşitlik modellemesi özellikle psikoloji, pazarlama vb. bilimlerde değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde ve modellerin testinde kullanılmaktadır (Tüfekçi, 2006).

Gizil değişkenler bu yöntemin en önemli kavramlarından biridir. Pazarlamada, müşteri memnuniyeti, kalite algılanışı, tutumlar gibi kavramlar örtük değişkenlere örnek olarak verilebilir. Bu değişkenler gözlenmediği için doğrudan ölçülemezler. Bu yüzden, araştırmacı, örtük değişkeni işlemsel olarak tanımlamak için, örtük değişkeni gözlenebilir değişkenlerle ilişkilendirir (Yılmaz, 2004a).

Yöntemin temel özelliği, tamamen teoriye dayalı olmasıdır ve gizil değişkenler seti arasında bir nedensellik yapısının var olduğunu kabul etmesidir (Yılmaz, 2004b). Yapısal eşitlik modellemesinin uygulanmasındaki en kritik konu, oluşturulan modelin oldukça sağlam bir teorik alt yapıya sahip olmasıdır.

Verilerin modeli destekleyip desteklemediğini değerlendirmek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi literatüründe kullanılan en yaygın yöntem, iki aşamalı yöntemdir (Anderson ve Gerbing, 1988). Analizlerde birinci aşama olarak önce ölçme modeli test edilerek (Huchting vd., 2008) modelde yer alan yapılara ait ölçümlerin ilgili yapıları doğru ölçüp ölçmediğine bakılır, ikinci aşamada ise yapısal modeller incelenir.

Ölçme modeli, gözlenen değişkenlerle, örtük değişkenlerin ne kadar iyi temsil edildiğini göstermektedir. Şekil 2'de basit bir ölçme modeli örneği yer almaktadır. Ölçme modelindeki sembollerin açılımı ise Tablo-4'de gösterilmektedir.

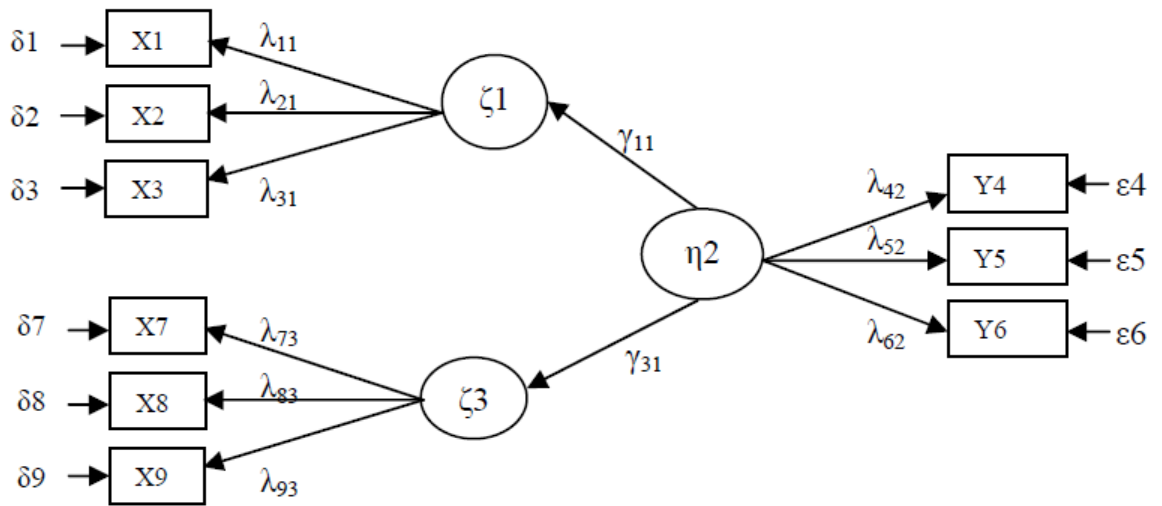
Şekil 2 Basit Ölçme Modeli

Tablo 4 Basit Ölçme Modelindeki Sembollerin Açıklamaları

SEMBOL	KARŞILIĞI
ζ	Gizil değişken(YEM'in en önemli kavramlarından biridir. Gizil değişkenler başka değişken tarafından yordanmaz, ancak kendi gözlenen değişkenlerini yordar. Bu değişkenler araştırmacıların ilgilendikleri zeka, tutum, ilgi gibi soyut kavramlara karşılık gelir).
X	Bu değişkenler bağımsız gizil değişkenlerin yordadığı gözlenen değişkenlerdir. (gösterge-ifade)
λ	Gizil değişkeni gözlenen değişkene bağlayan yol katsayısı.
□	Gizil değişkenler arasındaki ilişki değerleri.(Bu değişkenler bağımlı gizil değişkenin yordadığı gözlenen değişkenlerdir)
δ	Gözlenen değişkendeki hata.(Bağımsız örtük değişkenlerin yordadığı gözlenen değişkenler üzerindeki ölçme hatalarıdır.)

Şekil 2’de ζ_1 , ζ_2 , ζ_3 örtük değişkenler olup, her birinin 3’er gözlenen değişken yoluyla temsil edildiği görülmektedir. Ölçme modeli sonuçlarına göre, modeldeki yapıların (gizil değişkenlerin) ifadeleri (gözlenen değişkenleri) tarafından temsil edilebildiği sonucuna ulaşıldığı zaman, yapısal modelin testine geçilebilir.

Şekil 2’deki ζ_1 , ζ_2 , ζ_3 gizil değişkenlerinden ζ_2 değişkeninin bir bağımlı değişken ve diğer iki değişkenin de bağımsız değişkenler olduğunu, ζ_2 ’nin ζ_1 ve ζ_3 tarafından açıklandığını iddia eden bir modelin test edileceğini varsayalım. Bu varsayım altında kurulan yapısal model Şekil 3’de gösterilmektedir.

Şekil 3 Örnek Yapısal Model

Yapısal modeldeki sembollerin bazıları ölçme modelinde de yer aldığından, Tablo 5’de yalnızca Şekil 3’de yer alan yeni sembollerin karşılığı sunulmaktadır.

Tablo 5 Yapısal Modeldeki Sembollerin Açıklamaları

SEMBOL	KARŞILIĞI
Y	Gözlenen değişken (ifade)
ϵ	Gözlenen değişkendeki hata
η	Gizil değişken (içsel)
ζ	Gizil değişken (dışsal)
γ	Dışsal ve içsel değişkenler (bağımlı ve bağımsız değişkenler) arasındaki yol kat sayısı, Gamma değeri

Dikkat edilecek olursa, ζ_2 sembolünün η_2 'ye, daha önce δ şeklinde gösterilen hata teriminin de ε 'ye dönüştüğü görülmektedir. Bunun nedeni, yapısal modele geçildiğinde artık gizil değişkenlerin de kendi aralarında farklı konumlara (bağımlı, bağımsız) sahip olmasındadır. Dolayısıyla, bağımlı değişkenin ifadelerinin tanımlanması (bağımsız değişkende X ile, bağımlı değişkende Y ile sembolize edilmektedir) ve onlara ilişkin hata terimlerinin ifade edilişi de farklılaşmaktadır.

Değişkenlerle ilgili belirtilmesi gereken bir diğer durum ise, söz konusu modellerde değişkenlerin içsel (endogenous variable) ve dışsal (exogenous variable) olarak da tanımlanmasıdır. Dışsal bir değişken, modelde yer alan diğer ana yapıların hiçbiri tarafından açıklanmayan değişkendir ve Şimşek (2007) bu değişkenin açıklayıcılarının modelin dışında bırakılan diğer değişkenler olduğunu ifade etmektedir. Şekil 2'deki gibi bir yapısal modelde, ζ_1 ve ζ_3 şeklinde sembolize edilen değişkenler birer dışsal değişkendir. İçsel bir değişken ise, modelde yer alan temel yapılardan en az biri tarafından açıklanılmakta olan değişkeni ifade etmektedir. Dolayısıyla, η_2 'yi hem bağımlı hem de içsel değişken olarak tanımlayabiliriz.

Son olarak, yapısal eşitlik modellemesi yönteminde genellikle aşağıda belirtilen işlemler takip edilmektedir (Sümer, 2000):

- Yapısal modelin kurulması ve modelde yer alan değişkenler arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi, ölçme modelinin test edilmesi,
- Yol diyagramının elde edilmesi, ilişkilere ait yol katsayılarının (regresyon katsayılarına benzer) tespit edilmesi,
- Modele ait uyum iyiliği istatistiklerinin incelenmesi: Ki-kare/Serbestlik Derecesi, GFI, AGFI, CFI, RMSEA, RMR ve Standardize SRMR sıklıkla kullanılan uyum istatistiklerinden bazılarıdır,
- Yapısal modelin incelenerek bulguların yorumlanması

LISREL, Linear Structural Relations sözcüklerinin ilk hecelerinin birleştirilmesiyle meydana gelen bir sözcüktür. LISREL, kovaryans yapı analizi için geliştirilmiş özel bir bilgisayar programıdır. İlk olarak 1972'de Jöreskog ve Van Thillo tarafından

geliştirilmiştir. Programın ismi ve modelleme yaklaşımı eşanlamlı olarak kullanılmaktadır. LISREL, özellikle gizil değişkenleri, hem bağımlı hem de bağımsız değişkenlerdeki ölçüm hatalarını, karşılıklı neden sonuç ilişkisini, eşzamanlılığı ve iç bağımlılığı içeren modelleri oluşturmak için tasarlanır (Cudeck ve diğerleri, 2000).

Yaklaşımın önemini birkaç nedene bağlamak mümkündür. İlki, ölçüm işlemleri ve kuramsal yapı arasındaki çok önemli ilişkiyi göstermesi, ikinci ise ekonometri ve psikometri gibi iki bilim dalı arasında köprü görevini göstermesidir. Ekonometri, eşitlik sistemiyle ekonomi teorisinin modellemesiyle ve neden-etki ilişkilerini yansıtmasıyla ilgilenir. Psikometri ise gözlenen değişkenlerin ölçülmesindeki gibi gizil ya da gözlenemeyen değişkenlerin ölçülmesiyle ilgilenir. İki bilim dalının ilgilendikleri bu konuların birleşmesiyle araştırmacıya gizil ve/veya gözlenen değişkenleri arasındaki nedensel ilişkileri ya da modeli elde etmeyi sağlayan çok güçlü bir yaklaşım geliştirme olanağı sağlanmış olur (Reisinger ve Turner,1999).

YEM'in temel amacı, bir ya da daha fazla gözlenen değişkenler ile gözlenmeyen gizil yapı setleri arasında es-zamanlı olarak birbiriyle olan bağımlılık ilişki örüntüsünü açıklamaktır. Gizil değişkenler YEM'in en önemli kavramlarından biridir ve araştırmacıların gerçekte ilgilendikleri zekâ, güdü, duygu, tutum gibi soyut kavramlara ya da psikolojik yapılara karşılık gelir. Bu yapılara ancak dolaylı olarak belirli davranışlar ya da göstergeler temelinde ölçülen değişkenler yardımıyla gözleyebiliriz (Sumer,2000). Psikoloji, sosyoloji gibi çoğu alanda asıl ilgilenilen kavramların doğrudan ölçülmesi bazen mümkün olmaz. Psikolojide, kişinin kendine bakış açısı ve motivasyon; sosyolojide, çaresizlik ve huzursuzluk; eğitimde sözlü yetenek ve eğiticinin beklentisi; ekonomi de ise davranışlar, müşteri memnuniyeti, kalitenin algılanışı gibi kavramlar gizil değişkenlere örnek olarak verilebilir. Sözü edilen gizil değişkenler gözlenemediği için doğrudan ölçülemezler. Bu yüzden, araştırmacı, gizil değişkeni işlemsel olarak tanımlamak için varsayılan yapı açısından gizil değişkeni gözlenebilir değişkenlerle ilişkilendirmek zorundadır (Byrne, 1998).

Yapısal eşitlik modellemesi, içsel (bağımsız-exogenous) yapıların dışsal (bağımlı-endogenous) yapılara nasıl bağlı olduğunu betimleyen bir ya da daha fazla doğrusal

regresyon eşitliklerini içerir. Katsayıları, path katsayıları ya da çoğu zaman regresyon tartıları olarak adlandırılır (Reisinger ve Turner,1999).

LISREL komut dilinde parametreleri göstermek için genellikle yunan harfleri kullanılır. Matrisler büyük yunan harfleri ile ve matris elemanları ise küçük yunan harfleri ile gösterilir. Gözlenen ölçümler ise Romen harfleri ile gösterilir. Buna göre, bağımsız gözlenen değişkenler x ile gözlenen bağımlı değişkenler ise y ile ifade edebilir.

En genel formda, bir LISREL modeli, ölçüm modeli ve yapısal model olarak iki kısımdan meydana gelir. Ölçüm modeli, gizil değişkenlerin ya da kuramsal yapıların gözlenen değişkenlere nasıl bağlı olduğunu ve nasıl gösterildiğini belirtir. Yapısal model ise gizil değişkenleri arasındaki nedensel ilişkileri belirler ve nedensel etkileri tanımlar.

2.4.2. Modelin Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Model uygunluğunun değerlendirilmesinde kullanılan birbirinden farklı uyum iyiliği indeksleri ve bu indekslerin sahip olduğu istatistiksel fonksiyonlar vardır. Önerilen indeksler arasında en çok kullanılanları benzerlik oranı ki-kare istatistiği (X^2), RMSEA (Ortalama hata karekök yaklaşımı -Root-mean-square error approximation), GFI (Uyum iyiliği indeksi -Goodness-of-fit index) ve AGFI (Uyarlanmış uyum iyiliği indeksi - Adjusted Goodness-of-fit index)'dir (Joreskog ve Sörbom, 2001). Tüm uyum indeksleri literatürde ingilizce kısaltmaları ile verildiği için bu bölümdeki indeksler Türkçe yerine ingilizce kısaltmaları kullanılarak verilmiştir.

Ki-kare istatistiği aşağıdaki gibi tanımlanır.

$$X^2 = (N-1) F_{\min}$$

Burada N, örneklem hacmini ve $F_{\min}$ ise Yapısal Eşitlik Modeli maksimum benzerlik tahminini tanımlayan fonksiyonunun minimum değerini gösterir. Sözü edilen istatistiğin serbestlik derecesi (sd) ise

$$sd = 1/2 [(p+q)(p+q+1)]-t$$

Şeklinde ifade edilir. Eşitlikte p bağımlı gözlenen değişkenlerin sayısını, q ise bağımsız gözlenen sayısını, $p+q$ gözlenen değişkenlerin sayısını ve t ise tahmin edilen bağımsız parametrelerin sayısını gösterir. Ki-kare değerinin büyük olması modelin verilere uygunluğunun kötü olduğunu aksi durumda ise iyi bir uygunluğu ifade eder. Ki-kare istatistiği, hem örneklem hacmine hem de gözlenen kovaryans matrisine ve tahmin edilen kovaryans matrisine bağlı olan bir fonksiyon olduğu için ki-kare istatistiği sınırlı kullanıma sahiptir.

Sonuç olarak, örneklem hacminin artık kovaryans matrisine göre arttığı için ki-kare değeri oldukça büyük çıkar ve dolayısıyla modelin reddedilme olasılığı da artar (Cudeck ve diğerleri, 2000). RMSEA için ise 0,05'e eşit veya daha küçük değerin mükemmel bir uyuma, 0,08 ile 0,10 arasındaki altındaki değerlerin kabul edilebilir bir uyuma, 0,10'dan daha büyük değerin de kötü uyuma karşılık gelmektedir (Hajduk, 1987). LISREL kullanan araştırmacılar yayınlarında genellikle ki-kare değeri yanında sıklıkla GFI, AGFI, RMSEA, CFI ve NNFI ölçütlerini kullanmaktadır.

Diğer uygunluk ölçütleri, NFI (Normlandırılmış uyum indeksi-The Normed Fit Index), NNFI (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi - The Non Normed Fit Index), GFI (İyilik Uyum İndeksi – Goodness-of-fit index), AGFI (Ayarlanmış İyilik Uyum İndeksi – Adjusted Goodness-of-fit index) ve CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi – Comparative Fit Index) dir. (Byrne, 1998 ; Cheng, 2001; Cudeck vd., 2000 ; Hair vd., 1995 ;Joreskog ve Sörbom, 20001 ; Pank, 1996 ;Sharma, 1993; ve Tabanick ve Fidell, 1996).

Görelî varyans ve kovaryans miktarının bir göstergesi olan GFI 0 ve 1 arasında değer alır ve bu değerin 1'e yakınlığı modelin uygunluğunun daha iyi olduğu gösterir (Hair ve diğerleri, 1995). NFI ve GFI; 0 ile 1 Aralığında değişen değerler alırlar, 0.95 ve üzeri iyi uyuma, 0.90 ile 0.95 arası kabul edilebilir bir uyuma karşılık gelir. NNFI ve CFI için; 0.97 ve üzeri değerler iyi uyuma, 0.95 ile 0.97 arası değerler ise kabul edilebilir bir uyuma karşılık gelir. AGFI için; 0.90 ve üzeri değerler iyi uyuma, 0.85 ile 0.90 arası değerler ise kabul edilebilir bir uyuma karşılık gelir. Ölçme Modelleri ve Yapısal Modeller için Uyum İstatistikleri Tablo 6'da verilmiştir. (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger 2003)

Tablo 6 Ölçme Modelleri ve Yapısal Modeller için Uyum İstatistikleri

UYUM ÖLÇÜTLERİ	İYİ UYUM	KABUL EDİLEBİLİR UYUM
Ki-kare/df	≤ 2	≤ 3
P değeri	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 \leq p \leq 0.05$
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 < RMSEA < 0,1$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$
NNFI	$0,97 \leq NNFI \leq 1$	$0,95 \leq NNFI \leq 0,97$
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$
AGFI	$0,90 \leq GFI \leq 1$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$

Modelin uygunluğu, y ve x değişkenlerinin gizil yapıları ne kadar iyi ölçtüğü y ve x değişkenleri için hesaplanan çoklu korelasyon katsayılarının (belirlilik katsayısı) incelenmesiyle belirlenebilir. Bu katsayılar 0 ve 1 arasında değerler alırlar. Sözü edilen katsayının 1'e yakın olması değişkenin gizil yapıyı daha iyi açıkladığı anlamını taşır (Joreskog ve Sörbom, 2001).

Yapıların her biri, aşağıdaki gibi ayrı ayrı değerlendirilebilir:

- Path katsayıları için yüklerin her biri ile ilişkili olan t değerleri 2'den daha büyük ise parametreler istatistiksel olarak anlamlıdır ve değişkenler istatistiksel olarak belirlenen yapılar ile ilişkilidir. Böylece değişkenler ve yapılar arasındaki ilişkiler doğrulanır.
- Gizil yapılar arasındaki korelasyon incelenir.
- Standart hatalar, parametrelerin değerlerinin doğru bir şekilde nasıl tahmin edildiğini gösterir. Standart hata ne kadar küçükse tahminler de o derece isabetlidir.

2.4.3. Modelin Uygulanması

Bu çalışma kapsamında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde 2011 yılında 8.sınıfta okuyan öğrencilere uygulanan öğrenci anketinden elde edilen veriler doğrultusunda belirlenen değişkenler ile oluşturulmuş yapısal eşitlik modeli yer almaktadır.

Yapısal Eşitlik Modeli için LISREL 8.8 uygulama yazılımı kullanılmıştır. Yapısal modelin oluşmasında “*Listwise deletion*” ve “*Maximum Likelihood*” yöntemleri kullanılmıştır. Modelin veriye uygunluğunun görülmesi için de Ki kare uyum iyilik testinden yararlanılmıştır.

2.4.4. Korelasyon Analizi

Basit korelasyon analizi; iki değişken arasındaki ilişkinin düzeyini(derecesini-şiddetini-gücünü) ve yönünü belirlemek amacı ile yapılır. Her iki değişkenin de sürekli değişken olması ve değişkenlere ilişkin verilerin normal dağılım göstermesi durumunda değişkenler arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile belirlenir. Korelasyon katsayısı ile belirlenen ya da ölçülen, söz konusu değişkenler arasındaki doğrusal ilişkidir.

Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasındaki bir değer alır. Burada, değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini, rakamların mutlak büyüklüğü, yönünü ise rakamların işareti (pozitif ya da negatif olması) belirler. Korelasyon katsayısının pozitif olması, bir değişkene ilişkin verilerin artması durumunda diğerinin de artması veya bir değişkene ilişkin verilerin azalması durumunda diğerinin de azalması anlamına gelir ve değişkenler arasında doğru yönlü bir ilişki vardır şeklinde yorumlanır. Korelasyon katsayısının negatif olması ise; bir değişkene ilişkin verilerin artması durumunda diğerinin azalması veya bir değişkene ilişkin verilerin azalması durumunda diğerinin artması anlamına gelir ve değişkenler arasında ters yönlü bir ilişki vardır şeklinde yorumlanır(Arıci,1991).

Korelasyon katsayısının +1 olması değişkenler arasında doğru yönlü tam bir ilişkinin olduğunu gösterirken, bir değişken hangi oranda arttı ya da azaldıysa diğer değişken de aynı oranda artmış ya da azalmış demektir. Buna karşılık korelasyon katsayısının -1

olması değişkenler arasında ters yönlü tam bir ilişkinin olduğunu gösterirken, bir değişken hangi oranda arttı ise diğer değişken de aynı oranda azalmıştır demektir. Korelasyon katsayısının sıfır olması ($r=0$) , değişkenler arasında hiçbir ilişkinin olmadığını gösterir.

Değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyinin değerlendirilmesinde, korelasyon katsayısı ile elde edilen sayının pozitif veya negatif olması önemli değildir, yani bu sayının mutlak değeri göz önünde bulundurulur. Arıcı (1991)'e göre değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyi, korelasyon katsayısının 0-0.25 arasında olması durumunda zayıf, 0.50-0.60 arasında olması durumunda orta, 0.70-0.89 arasında olması durumunda kuvvetli ve 0.90-1 arasında olması durumunda ise çok kuvvetli şeklinde yorumlanır.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ait bulgular alt problemlerindeki sıra ile açıklanmıştır. Her alt probleme ait bulgulardan önce alt problemler yazılmış, tablo ve şekillerle yorumlar yapılmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem: Okul bazında SBS sınavına giren 7. Sınıf ilköğretim okulu öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim durumu ve yabancı dil ingilizce bilgisi, eğitim ortamı, eğitim materyali, ingilizce öğrenmeye ayırdıkları zaman değişkenleri her bir okul için nasıl bir dağılım göstermektedir?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için, Ankara ili Yenimahalle ilçesinde örneklem olarak seçilen 61 okula uygulanan anket sonuçlarına verilen her bir cevap değerlendirilerek aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 7 Anne Eğitim Durumu Değişkeninin Betimsel Özellikleri

Annenin Eğitim Durumu	(1-7)	%	f
1-İlköğretimi Bitirmemiş	1	13,40%	821
2-İlköğretim I.kademe(İlkokul)	2	10,20%	625
3-İlköğretim II. kademe(ortaokul)	3	21,50%	1318
4-Çıraklık Eğitimi	4	12,30%	754
5-Lise/ Meslek Lisesi/Teknik lise	5	10,20%	625
6-Meslek yüksek okulu, ön lisans (en az iki yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	6	21,20%	1299
7-Üniversite diploması (lisans), yüksek lisans, doktora(dört veya daha fazla yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	7	11,20%	686

Tablo 8 Baba Eğitim Durumu Değişkeninin Betimsel Özellikleri

Babanın Eğitim Durumu	(1-7)	%	F
1-İlköğretimi Bitirmemiş	1	8,60%	527
2-İlköğretim I.kademe (İlkokul)	2	12,50%	766
3-İlköğretim II. Kademe (ortaokul)	3	16,30%	999
4-Çıraklık Eğitimi	4	16,45%	1008
5-Lise/ Meslek Lisesi/Teknik lise	5	8,10%	496
6-Meslek yüksek okulu, ön lisans (en az iki yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	6	19,20%	1177
7-Üniversite diploması (lisans), yüksek lisans, doktora(dört veya daha fazla yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	7	11,20%	1155

Tablo 7 ve Tablo 8’de verildiği üzere, örneklem dâhilindeki anne ve babaların eğitim durumu değişkenleri incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının anne ve babasının üniversite ve devamı olan eğitim kurumlarından mezun olmadıkları görülmektedir. Babaların ve annelerin yalnızca %11.20’si üniversite veya yüksek lisans, doktora mezunudur. Ancak örneklem anne ve babası tüm mevcut eğitim durumlarındaki öğrencileri içermektedir.

Tablo 9 Anne ve Baba İngilizce Bilgisi Değişkeninin Betimsel Özellikleri

Anne İngilizce Bilgisi	(1-5)	%	f
Hiç yok	1	28,85%	1768
Az	2	26,34%	1614
Orta	3	16,10%	987
İyi	4	15,30%	938
Çok iyi	5	13,40	821
Babanın İngilizce Bilgisi	(1-5)	%	f
Hiç yok	1	25,46	1560
Az	2	28,54%	1749
Orta	3	17,57%	1077
İyi	4	16,10%	987
Çok iyi	5	12,32%	755

Anne ve babaların ingilizce bilgilerine bakıldığında, Tablo 9'da 'da verildiği üzere annelerinin % 28.85'inin hiç ingilizce bilmediği, babaların ise % 25.46'sının hiç ingilizce bilmediği görülmektedir. Anne ve babalarının büyük çoğunluğunun orta düzeyde ingilizce bilgisinde yoğunlaştığı ilköğretim öğrencilerinin ingilizce dersine güdülenmelerinde ve yardım etmede yeterli olabildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 10 Evdeki Kitap Sayısı Değişkeninin Betimsel Özellikleri

Evdeki Kitap Sayısı	(1-5)	%	F
0-10	1	13,40%	821
11-25	2	49,10%	3009
26-100	3	20,89%	1280
101-200	4	16,10%	987
201-500	5	0,50%	31

Aile özelliklerinden evde bulunan kitap sayısı değişkeni incelendiğinde Tablo 10'da verildiği üzere öğrencilerin %70'in evinde bulunan kitap sayısı 100 ya da daha aşağıdadır. Ayrıca öğrencilerin yalnızca %0.050 evinde 500 ve daha fazla kitap bulunmaktadır. Öğrencilerin evde erişebileceği kitap sayısının düşük olduğu

görülmektedir. Bu bulguya göre de öğrencilerin evlerinde kültürel gelişimini yeterli seviyede sağlayacak kitap miktarının olmadığı değerlendirilmiştir.

Tablo 11 Evdeki Bilgisayar Varlığı Değişkeninin Betimsel Özellikleri

Evde Bilgisayar Varlığı	(1-2)	%	F
Var	1	58,23%	3568
Yok	2	41,77%	2560

Tablo 12 Evdeki İnternet Varlığı Değişkeninin Betimsel Özellikleri

İnternet Erişimi Varlığı	(1-2)	%	F
Var	1	56,42%	3457
Yok	2	43,58%	2671

Tablo 11'e göre öğrencilerin yarısından azının bilgisayarının olduğu görülmektedir, Başarı için bilgisayarın önemi Papanastasiou, Zembylas, Vrasidas (2003) tarafından araştırılmış ve bilgisayar varlığı ile başarı arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. MEB'de son yıllarda ilköğretim okullarında Dyned adlı İngilizce eğitim programı ile öğrencilerin başarı seviyelerini artırmak için çalışmaktadır. İlköğretim okullarından laboratuvarı olan okullarda özellikle görsel ve işitsel anlamda önemli olan bu programın CD şeklinde kopyası öğrencilere dağıtılmış öğrencilerin ev ortamında da yararlanması sağlanmıştır. Tablo 11'de de belirtildiği üzere örneklem dâhilindeki %58,23 oranındaki öğrencinin bu olanaktan yararlanamadığı anlaşılmaktadır. Tablo 12'de belirtildiği üzere evde bilgisayar olan öğrencilerin büyük çoğunluğunun internet erişimi olmasına rağmen, örneklem dâhilindeki %56,42 oranındaki öğrencinin internet erişimi olmadığı tespit edilmiştir. Örneklem dâhilindeki grubun Türkiye ortalaması olan %41,6'a göre daha iyi olmasına rağmen Avrupa Birliği ortalaması olan %69'e göre daha kötüdür (DPT - Bilgi Toplumu İstatistikleri 2011).

Tablo 13 İngilizce Öğrenimi ile İlgili Yardımcı Materyallere Ait Değişkenlerin Betimsel Özellikleri

İngilizce Öğrenimi ile İlgili Bilgisayar Programı Varlığı	(1-2)	%	F
Var	1	67,75%	4152
Yok	2	32,24%	1976
İngilizce Sözlük Varlığı	(1-5)	%	F
Var	1	64,76%	3969
Yok	2	35,23%	2159
İngilizce Yardımcı Kitap Sayısı	(1-5)	%	F
Hiç yok	1	35,23%	2159
1-5	2	38,47%	2357
6-10	3	15,30%	938
10-20	4	8,30%	509
21-50	5	2,70%	165

Yabancı dil İngilizce dersi için olmazsa olmaz sözlük sayısının da Tablo 13’de belirtildiği üzere yüksek olmadığını görüyoruz. Tablo 13’de belirtildiği üzere İngilizce yardımcı kitap sayısında yüksek olmadığı, öğrendiği temel bilgileri pekiştirmesine yardımcı olacak küçük hikâye kitaplarının da fazla olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 14 İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman Değişkeninin Betimsel Özellikleri

İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman	(1-5)	%	F
Hiç zaman ayırmıyorum.	1	35,23%	2159
Haftada yarım saat	2	38,47%	2357
Haftada 1 saat	3	15,30%	938
Günde yarım saat	4	8,30%	509
Hafta sonu özel kurs	5	2,70%	165

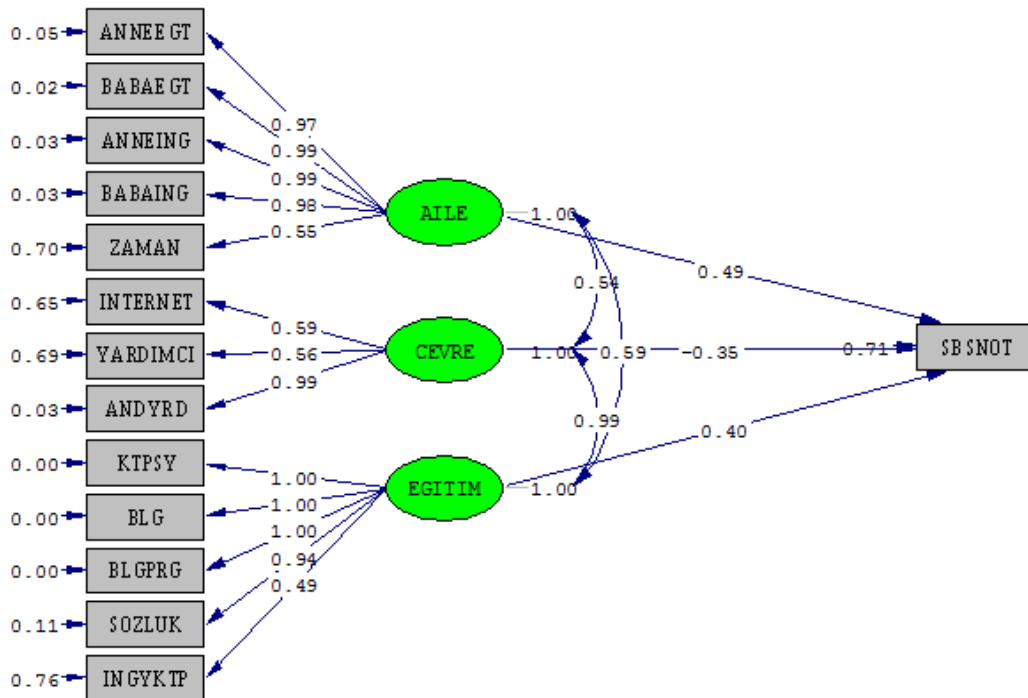
Tablo 14 Tablo 14’e göre İngilizce dersleri için öğrenmeye ayırdıkları zamanı betimleyen yüzde dağılımları incelendiği zaman % 35.23’nün hiç zaman ayırmadığını % 38.47’sinin haftada yarım saat veya bir saatin altında zaman ayırdığını belirtmiştir.

Hafta sonu özel kurslara %2.70'sinin gittiğini belirtmektedir. Öğrenmeye ayrılan zamanın başarıya ilişkin pozitif etkilerine (Özer, 2009) rağmen, örneklem dâhilindeki öğrencilerin yeterince İngilizce öğrenmeye önem vermedikleri tespit edilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul bazında SBS sınavına giren ilköğretim okulu 7. sınıf öğrencilerinin aile özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyali ile öğrencilerin SBS yabancı dil İngilizce alt testi başarıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Bu çalışmada temel bileşenler analizi sonucunda öğrenci anketinden elde edilen gözlenen değişkenler ve bu gözlenen değişkenleri yordayan gizil değişkenler kullanılarak yapısal eşitlik modeli kurulmuştur. Modelde, faktör analizi sonucunda belirlenen gizil değişkenler ile öğrenci anketinde yer alan gözlenen değişkenler ve dışsal değişken olan SBS yabancı il İngilizce alt testi başarı puanı arasındaki yollar tanımlanmıştır. Belirlenen değişkenler ve yollar kullanılarak oluşturulan model Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Başarısına İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli

Yapısal eşitlik modelinde “*Aile Özellikleri*”, “*Çevre*”, “*Eğitim Materyalleri*” olmak üzere 3 gizil değişken bulunmaktadır. Tablo 5’te değişkenler ve değişkenlere verilen adlar verilmiştir. Model 0,05 anlamlılık düzeyinde, Robust Maximum Likelihood yöntemi kullanılarak test edilmiştir. Verideki kayıp değerler listwise deletion yöntemi ile silinmiştir. İlk aşamada model için LISREL 8.8 programının kullanılması ile elde edilen uyum indeksleri (ki-kare, RMSEA, GFI, CFI, ve NFI) incelenmiş ve modelin 0.05 anlamlılık düzeyinde manidar olduğu görülmüştür. Modele ilişkin uyum indeksleri ve ölçüt değerler Tablo 15’de yer almaktadır.

Tablo 15 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Başarısı için Modelin Uyum İndeksleri ile Ölçütlerin Karşılaştırılması

Uyum Ölçütleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Modelin Uyum İndeksleri	Uyum
Ki-kare			185.98	
df			62	
Ki-kare/df	≤ 2	≤ 3	2.99 (p=0.00)	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0 < \text{RMSEA} < 0,05$	$0,05 < \text{RMSEA} < 0,1$	0,1	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	$0,95 \leq \text{NFI} \leq 1$	$0,90 \leq \text{NFI} \leq 0,95$	0.91	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	$0,97 \leq \text{CFI} \leq 1$	$0,95 \leq \text{CFI} \leq 0,97$	0.95	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	$0,95 \leq \text{GFI} \leq 1$	$0,90 \leq \text{GFI} \leq 0,95$	0.69	

Model uyumluluk indeksleri değerlendirildiğinde örneklem büyüklüğüne oldukça duyarlı Ki-kare indeksinin (Şimşek, 2007 ve Kline 2005) anlamlı çıktığı görülmektedir. RMSEA değeri 0.10 olması da kabul edilebilir bir uyumu göstermektedir (Schermele-Engel ve Moosbrugger 2003). NFI değerinin 0.91 ve CFI değerinin de 0.95 olması kabul edilebilir bir uyumu belirtmektedir.

Uyum indekslerinden yalnızca GFI değeri iyi uyum çıkmamıştır. Bunun nedeni; GFI'nın örneklem genişliğine çok duyarlı olduğu için büyük verilerde daha küçük değerler vermesidir(Özer, 2009). Şekil 4'de standart katsayıları gösteren yapısal modelin bağımsız gizil değişkenleri aile özellikleri (AİLE), çevre (CEVRE) ve eğitim materyalleri (EGİTİM) ile bu değişkenlere ait gözlenen değişkenlere arasındaki ilişkiye özgün parametreleri gösteren Lambda-X (λ_x) değerleri Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Lambda-X (λ_x) Parametre Değerleri

Gizil Değişkenler	Gözlenen Değişkenler	Kısaltma	Lambda-X (λ_x) Değerleri
AİLE	Annenin Eğitim Durumu	ANNEEGT	0.97
	Babanın Eğitim Durumu	BABAEGT	0.99
	Anne İngilizce Bilgisi	ANNEING	0.99
	Babanın İngilizce Bilgisi	BABAING	0.98
	Okul Ortamında İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman	ZAMAN	0.55
ÇEVRE	İnternet Erişimi Var mı?	INTERNET	0.59
	Çevrenizde İngilizce Dersi Ödevlerinizi Hazırlarken Yardım Eden Bireyler Var mı?	YARDIMCI	0.56
	Çevrenizde İngilizce Konuşan (Anadili İngilizce Olan) Bireyler Var mı?	ANDYRD	0.99
EGİTİM MATERYALİ	Evdeki Kitap Sayısı	KTPSYS	1.00
	Evdeki Bilgisayar Varlığı	BLG	1.00
	İngilizce Öğrenimi ile İlgili Bilgisayar Programı Varlığı	BLGPRG	1.00
	İngilizce Sözlük Varlığı	SOZLUK	0.94
	İngilizce Yardımcı Kitap Sayısı	INGYKTP	0.49

Tablo 16Tablo 16'da gösterildiği üzere anket ile gözlenen değişkenlerde faktör analizi sonucunda 3 adet gizil değişken tespit edilmiştir. Tablo 16 incelendiğinde aile

özellikleri (AILE) bağımsız gizil değişkeni ile bu değişkenin gözlenen değişkenleri annenin eğitim durumu (ANNEEGT), babanın eğitim durumu (BABAEGT), anne ingilizce bilgisi (ANNEING), babanın ingilizce bilgisi (BABAING) ve okul ortamında ingilizce öğrenmeye ayrılan zaman (ZAMAN) arasındaki ilişkilerin anlamlı ($p < 0.05$) ve pozitif olduğu görülmektedir. Bağlantı katsayıları; Annenin Eğitim Durumu ($\lambda_x = 0.97$), Babanın Eğitim Durumu ($\lambda_x = 0.99$), Anne İngilizce Bilgisi ($\lambda_x = 0.99$), Babanın İngilizce Bilgisi ($\lambda_x = 0.98$) ve Okul Ortamında İngilizce Öğrenmeye Ayrılan Zaman ($\lambda_x = 0.55$) olmak üzere değerler pozitif ve manidardır.

Çevre Özellikleri (CEVRE) bağımsız gizil değişkeni ile bu değişkenin gözlenen değişkenleri İnternet Erişimi (INTERNET), çevrede İngilizce dersi ödevlerini hazırlarken yardım eden bireyler (YARDIMCI) ve çevrede ingilizce konuşan (anadili İngilizce olan) bireyler (ANDYRD) arasındaki ilişkilerin anlamlı ($p < 0.05$) ve pozitif olduğu görülmektedir. Bağlantı katsayıları; İnternet Erişimi ($\lambda_x = 0.59$), çevrede ingilizce dersi ödevlerini hazırlarken yardım eden bireyler ($\lambda_x = 0.56$) ve çevrede ingilizce konuşan (anadili İngilizce olan) bireyler ($\lambda_x = 0.99$) olmak üzere değerler pozitif ve manidardır.

Eğitim Materyalleri (EGITIM) bağımsız gizil değişkeni ile bu değişkenin gözlenen değişkenleri evdeki kitap sayısı (KTPSYS), evdeki bilgisayar varlığı (BLG), ingilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı varlığı (BLGPRG), ingilizce sözlük varlığı (SOZLUK) ve ingilizce yardımcı kitap sayısı (INGYKTP) arasındaki ilişkilerin anlamlı ($p < 0.05$) ve pozitif olduğu görülmektedir. Bağlantı katsayıları; evdeki kitap sayısı ($\lambda_x = 1.00$), evdeki bilgisayar varlığı ($\lambda_x = 1.00$), ingilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı varlığı ($\lambda_x = 1.00$), ingilizce sözlük varlığı ($\lambda_x = 0.94$) ve ingilizce yardımcı kitap sayısı ($\lambda_x = 0.49$) olmak üzere değerler pozitif ve manidardır.

Modeldeki bağlantılar incelendiğinde; modelin bağımsız gizil değişkenleri olan aile özellikleri (AILE), çevre (CEVRE) ve eğitim materyalleri (EGITIM) değişkenleri ile SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı (SBSNOT) arasındaki ilişkiye özgün parametreleri gösteren Gamma (γ) değerleri Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17 SBS Yabancı Dil İngilizce Alt Testi Gamma (γ) Parametre Değerleri

Bağımlı Gizil Değişken	Bağımsız Gizil Değişkenler	Gamma (γ) Parametre Değeri
SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi başarı puanı (SBSNOT)	Aile Özellikleri (AILE)	0.49
	Çevre Özellikleri (CEVRE)	-0.35
	Eğitim Materyalleri (EGITIM)	0.40

Tablo 17’de bağımlı gizil değişken (SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı) ile bağımsız gizil değişkenler (aile özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyalleri) arasındaki gamma (γ) parametre değerlerini vermektedir. Tablo incelendiğinde, SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı için öğrencilerin aile özellikleri (AILE) ve eğitim materyalleri (EGITIM) arasındaki ilişkinin anlamlı ($p < 0.05$) ve pozitif olduğu görülmektedir. Aile özellikleri ile SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı arasında pozitif bir ilişki vardır. . Elde edilen bulgular daha önce yapılan araştırmaları (Anıl, . 2008, Özer,.2009, Erbaş 2005, Yılmaz, 2006, İş, 2000, Şaşmaz, 2006) destekler yapıdadır.

En büyük bağlantı katsayısı $\gamma = 0.49$ olarak aile özellikler bağımsız gizil değişken olduğu görülmektedir. Aile gizil değişkeninin bileşenlerinden en yüksek faktör yüküne sahip olan değişkenler annenin eğitim durumu ($\lambda_x = 0.97$), babanın eğitim durumu ($\lambda_x = 0.99$), anne ingilizce bilgisi ($\lambda_x = 0.99$) ve babanın ingilizce bilgisi ($\lambda_x = 0.98$) gözlenen değişkenlerdir. Buna göre anne ve babanın eğitim düzeyi ve yabancı dil ingilizce bilgisi arttıkça öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir. (Alomar, 2006; Scmitt, Sacco, Ramey ve Chan, 199)

SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı ile eğitim materyalleri (EGITIM) bağımsız gizil değişkeni arasındaki ilişki anlamlı ($p < 0.05$) ve pozitifdir. Eğitim materyalleri gizil değişkeninin bileşenlerinden en yüksek faktör yüküne sahip olan değişkenler evdeki kitap Sayısı ($\lambda_x = 1.00$), evdeki bilgisayar varlığı ($\lambda_x = 1.00$), ingilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı varlığı ($\lambda_x = 1.00$) ve ingilizce sözlük varlığı ($\lambda_x = 0.94$) gözlenen değişkenlerdir. Buna göre evdeki kitap ve bilgisayar varlıkları, ingilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı ve sözlüklerin varlıkları öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Kitap, sözlük ve bilgisayar varlıkları ile oluşan kültürel zenginliğin başarı üzerinde pozitif bir etkisi olduğu Marks, Cresswel

ve Ainley (2006), Özer (2008)'ın yaptığı çalışmalara paralel bir sonuçla olduğuna dair bulgular edinilmiştir.

Çevre özellikleri ile SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı puanı arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrenciye sağlanan kontrolsüz bir yardım (amaca yönelik olarak kullanılmayan internet bağlantısı, ödevlerin yetkin olmayan kişiler tarafından yapılması gibi) öğrencinin başarısını negatif yönde etkilediği izlenimi edinilmesine rağmen asıl nedenin anlaşılması için başka bir akademik çalışma yapılması gerekliliği vardır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul bazında SBS sınavına giren ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin aile özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyali ile öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısını ne derece yordamaktadır?

Öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısını yordama gücünü belirlemek için çoklu regresyon tekniğinden yararlanılmıştır. Çoklu regresyon tekniği, iki veya daha çok bağımsız değişkenin bir ölçüt değişkeni olan bağımlı değişkeni yordamada kullanılabilecek bir yöntemdir. Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için çoklu regresyon tekniğinden yararlanılmıştır. Regresyon analizi çalışmada tahminin ne kadar güçlü olduğunu kanıtlar, bağımlı değişkendeki bağımsız değişkenlerin farklı etkilerinin ölçmek, regresyon uygulamalarının en büyük amacıdır. Regresyon analizinde tahminin ne kadar güçlü olduğunu belirten istatistiğe belirtme katsayısı adı verilir. Belirtme katsayısı, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki değişme oranlarının hesaplayan bir katsayı değeridir. Bu alt problemde 7.sınıf öğrencilerinin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarısını etkileyen faktörleri belirlemek için çoklu regresyon analizinde en çok kullanılan yöntemlerden biri olan adımsal regresyon analizi kullanılmış ve yordayıcı değişkenlerin etkisi incelenmiştir. Adımsal regresyon analizi ileriye doğru seçme yönteminin gelişmiş bir yöntemi olarak düşünülebilir (Anıl, 2012). Her adımda o an modelde bulunan tüm bağımsız değişkenler sanki modele en son girmiş gibi değerlendirilir. Her değişken modele girerek modelin yeniden değerlendirilmesini sağlar. Böylelikle başta iyi bir yordayıcı olarak görülen bir değişkenin daha sonra tüm model içinde etkili bir katkısının olmadığı belirlenebilir (Pedhazur, 1982). Modelin

regresyon denkleminin yorumlanması; modelin açıklanan varyanslarının (R^2) belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

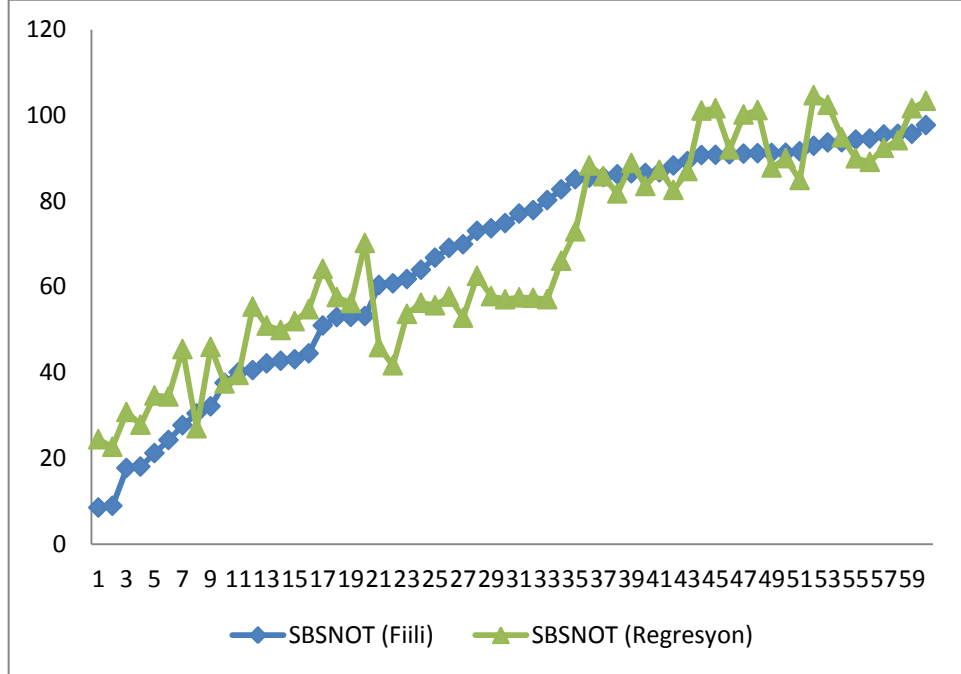
$$\text{SBSNOT} = 71.676 + 5.792 \cdot \text{EGITIM} + 21.873 \cdot \text{AILE} + 3.775 \cdot \text{CEVRE}$$

$$R^2 = 0.828$$

$$\text{Hata Varyansı} = 119.336$$

Belirleme katsayısının (R^2) 0.828 olması, çalışmaya katılan öğrenci anketinden bu çalışma için belirlenen aile özellikleri, çevre durumu ve eğitim materyali değişkenlerinin SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarılarının %82.8'ini açıkladığı göstermektedir. Denklemden de görüldüğü üzere en yüksek faktör aile özellikleridir.

Denklemin çalıştırılması ile edilen sonuç ile öğrencilerin SBS yabancı dil ingilizce alt testi puanları Şekil 5'de verilen grafikte gösterildiği üzere karşılaştırıldığında, denklemin gerçek durumla oldukça uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5 SBS Başarı Notu İle Regresyon Hesaplama Sonucunun Karşılaştırılması

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Okul bazında SBS yabancı dil ingilizce alt testi puanları ile sınıf ingilizce ders notları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Öğrencilerin okullarından aldıkları yabancı dil ingilizce notları ile SBS yabancı dil ingilizce alt testinden aldıkları başarı puanları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı 0,66 olarak bulunmuştur.

Korelasyon katsayısının pozitif yönde çıkması öğrencilerin okulda aldıkları ingilizce ders notu ile SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı notları arasında doğru orantı olduğunu gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklüğünün 0.66 olması da öğrencilerin okulda aldıkları ingilizce ders notu ile SBS yabancı dil ingilizce alt testi başarı notları arasında orta seviyede ilişki düzeyi olduğunu göstermektedir.

4. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Ankete katılan öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyleri dağınık bir yapı göstermiştir. Örneklem içindeki ebeveynlerin tüm mevcut eğitim düzeylerini yaklaşık olarak aynı seviyede temsil etmektedir. Bununla birlikte annelerin ve babaların ortalama eğitim durumu değişkenleri incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının anne ve babasının üniversite ve devamı olan eğitim kurumlarından mezun olmadıkları görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin ebeveynlerinin büyük çoğunluğunun İngilizce seviyesi yeterli değildir. Anne babalarının büyük çoğunluğunun orta düzeyde İngilizce bilgisinde yoğunlaşmaktadır. Öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı oldukça düşüktür. Öğrencilerin % 70'in evinde bulunan kitap sayısı 100 ya da daha aşağıdadır.

Ankete katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının evinde bilgisayar olduğu ve bu bilgisayarlarının büyük çoğunluğunun internet bağlantısının var olduğu tespit edilmiştir. Ancak bilgisayar olan evlerin hepsinde İngilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı yoktur. Bilgisayarın önemi, son yıllarda ilköğretim okullarında uygulanan Dyned olarak adlandırılan İngilizce eğitim programı ile artmıştır. İlköğretim okullarından laboratuvarı olan okullarda özellikle görsel ve işitsel anlamda önemli olan bu programın CD şeklinde kopyası öğrencilere dağıtılmış, öğrencilerin ev ortamında da kullanması sağlanmıştır. % 41,77 oranında bilgisayar sahibi öğrencinin bu olanaktan yararlanabileceği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu sözlük kullanmasına rağmen İngilizce öğrenimi için yardımcı kitap kullanmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin İngilizce öğrenmek için yeterince zaman ayırmadığı anlaşılmaktadır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin SBS yabancı dil İngilizce alt testi başarıları ile ilişkili en önemli değişkenin aile özellikleri olduğu görülmektedir. Aile özellikleri bağımsız gizil değişkeninin bileşenlerinden en yüksek faktör yüküne sahip değişkenler ise annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, anne İngilizce bilgisi ve babanın İngilizce bilgisi gözlenen değişkenleridir.

Aile özellikleri değişkeninden sonra, SBS yabancı dil İngilizce alt testi başarıları ile ilişkili en önemli değişkenin eğitim materyalleridir. Eğitim materyalleri gizil değişkeninin bileşenlerinden en yüksek faktör yüküne sahip olan değişkenler evdeki kitap sayısı, evdeki bilgisayar varlığı, İngilizce öğrenimi ile ilgili bilgisayar programı varlığı ve İngilizce sözlük varlığı gözlenen değişkenlerdir. Çevre Özellikleri değişkeninin ise SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi başarılarını olumsuz yönde etkilemiştir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Okul bazında SBS sınavına giren 7. Sınıf İlköğretim Okulu öğrencilerinin Aile Özellikleri, çevre özellikleri ve eğitim materyali ile öğrencilerin SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi başarısını ne derece yordamaktadır?

Uygulanan çoklu regresyon analiz tekniğine göre SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi başarılarını en fazla etkileyen faktör Aile Özellikleri değişkenidir. Aile Özellikleri değişkeninden sonra SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi başarılarını en fazla etkileyen faktör Eğitim Ortamıdır.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Yabancı Dil İngilizce Okul notları ile SBS puanları arasında korelasyon testi uygulanmıştır. Korelasyon katsayısı 0,662 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı ile okul notları ve SBS puanları arasında bir doğrusal ve orta seviyede ilişki düzeyi vardır. Bu bağlamda SBS Yabancı Dil İngilizce alt testi öğrencilerin okullarında aldıkları İngilizce sınavları ile orta seviyede doğrusal bir ilişki vardır.

4.2. Öneriler

Bu çalışmada öneriler; araştırmadan çıkan öneriler ve araştırmacılara yönelik öneriler olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır.

4.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Öğrencinin okuldaki İngilizce dersine çalışmak bu dersle ilgili ödevleri yapmak için ayırdığı zaman değişkeninin diğer öğrenmeye ayrılan zaman gizil değişkenleri göz önünde bulundurulduğunda en yüksek faktör yüküne sahip değişken olduğu görülmektedir. Derse hazırlık aşamasında yapılan çalışmalar hazır bulunuşluluk düzeyini artırarak ders içi performansı olumlu etkiler. Öğrencinin hazır bulunuşluluk düzeyinin öğrenme sürecinde önemli bir rolü vardır. Öğrencinin hazır bulunuşluluk düzeyinin yanı sıra dersten sonra yapılan tekrarlar da kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Ev ödevleri öğrencinin okulda gördüğü derslerin tekrarı ve gözden geçirmesi açısından önemlidir. Öğrencilere; derse hazırlıklı gelmeleri ve dersten sonra öğrendikleri konuları içeren ev ödevlerini yapmanın öğrenme sürecine olumlu katkısı vurgulanmaktadır. Böylece bu uygulamaların amaçları belirtilerek öğrencilerin farkındalıklarının oluşturulması sağlanabilir.
2. Aile çocukların davranış ve değerlerinin kazanıldığı eğitim yuvasının ilkidir. Bu nedenle öğrencinin evdeki kitap sayısı, yardımcı kitaplarının fazlalığı aile özelliklerinin olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Anne ve babanın model olduğu göz önünde tutulursa; ailenin okumaya ayırdığı vakit, eve kitap, gazete ve dergi alımı, evde düzeye uygun kitapların olması, kütüphanenin bulunması önemlidir ve aileleri bu yönde teşvik etmelidir.
3. Öğrencinin İngilizce başarısı üzerinde aile özellikleri içinde yer alan anne ve babanın eğitim düzeyinin olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek ailelerin eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulundukları düşünüldüğünde, bu ailelerin öğrencilerinin okul başarıları daha yüksek olması beklenmektedir. Bu bağlamda okul aile işbirliği çalışmalarına destek verilmesi ve ailelerin bilinçlendirilmesine yardım edilmesi gerekir.

4. Evde eğitim materyallerine öğrencilerin erişmesine kolaylık tanınmalıdır. Öğrencilerin farklı çevrelere girmesi, farklı materyalleri tanımlarını sağlayan ortamlara girmesi sağlanmalıdır.
5. Aile ve okul işbirliği ile öğrencilerin bilgisayar ve donanımlarına sahip olmaları sağlanmalıdır. Bu eğitim programlarının ev ortamına ulaşımı ve kullanımı için gerekli bilgilerin sağlanması gerekmektedir.

5.1.1. Başka Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma kapsamında ele alınan değişkenlerin dışında öğrenci anketinde yer alan İngilizce diline yönelik tutum ve görüşleri hakkında sorular belirlenerek bu değişkenlerin öğrenci performansları ile ilişkisini açıklayan yapısal eşitlik modelleri oluşturulabilir.
2. SBS 2011 verileri yapısal eşitlik modeli dışında regresyon analizi yöntemi ile analiz edilebilir.
3. SBS 2011 verileri kullanılarak Türkiye ile diğer ülkeler arasında karşılaştırmalar yapılabilir.
4. SBS 2009 ve 2010 yılları verileri ile ortak değişkenler kullanılarak karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Bu çalışma ile değişkenlerin öğrenci başarısı üzerindeki değişimi belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, T. (2010). *Devlet ilköğretim okullarında çalışan İngilizce öğretmenlerinin uyguladıkları sınavlar hakkındaki görüşleri, SBS'nin bu sınavlar üzerindeki etkileri ve karşılaşılan sorunlar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dili ve Edebiyatı.
- Aksoy, T. Link, C.R. (2000). *A panel analysis of student mathematics achievement in the US in the 1990s: does increasing the amount of time in learning activities affect math achievement?* Economics of Education Review, 31(19):261–277.
- Aldım, F.Ü. (2010). *İlköğretim 7. sınıflarında uygulanan SBS (seviye belirleme sınavı) İngilizce sorularının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Alomar, B.O. (2006). *Personel and Family Paths to Pupil Achievement. Social Behavior and Personality*. 34(8):907-922.
- Anıl, D. (2008). *Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı (PISA)'nda Türkiye'deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler. Uluslararası Eğitim Bilimleri Konferansı (23-25 Haziran 2008) Kıbrıs bildirisi*.(4-10).
- Anıl, D. (2011). *Seviye Belirleme Sınavı Fen Ve Teknoloji Alt Testi İle Diğer Alt Testler Arasındaki İlişkinin Yol Analizi İle İncelenmesi*. AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 2011, 1-10.
- Arıcı, H. (1998). *İstatistik Yöntemler ve Uygulamalar*, Ankara, 1991
- Baykul, Y. (1999). *İstatistik: Metotlar ve Uygulamalar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Boomsma, A.&Hoogland J.J. (2001). *The robustness of LISREL modeling revisited. Structural Equation Models: Present and future*. (s.139-168). Chicago : Scientific Software International.

- Bos K, Kuiper W. (1999). *Modelling TIMSS Data in a European Comparative Perspective: Exploring Influencing Factors on Achievement in Mathematics in Grade 8*. Educational Research and Evaluation, 5(2): 157-179.
- Browne, M.W Cudeck R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In K. A. Bollen & J.S. Long (Eds.), *Testing Structural equation models*. (s.136-162). NewburyPark, CA: Sage
- Büyüköztürk, Ş.(2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik Araştırma Deseni –SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Christman, E. & Badgett, J. (1999). *A comparative analysis of the effects of computer-assisted instruction on student achievement in differing science and demographic areas*. *Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching*, 18, 135–143.
- Çiftçi, A.(2006). *PISA 2003 Sınavı Matematik Alt Testi Sonuçlarına Göre Türkiye’deki Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitimde Ölçme Değerlendirme Anabilim Dalı, Ankara.
- Erbaş, K.C. (2005). *Uluslar arası Öğrenci Başarı Belirleme Programında (PISA) Türkiye’ de Fen Okuryazarlığını etkileyen Faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Friedman, T. L. (2005) *The World Is Flat*. Farrar, Straus & Giroux, New York
- Fuchs, T., Wößmann, L. (2004). *Computers and Student Learning: Bivariate and Multivariate Evidence on the Availability and Use of Computers at Home and at School*. Ifo Working Paper No. 8
- Gökler, Zehra, S.(2012). *İlköğretim İngilizce dersi hedefleri kazanımları SBS soruları ve yazılı sınav sorularının yeni Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi*.

(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) .Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü,Eskişehir.

Hoogland, J. J.(1999). *The robustness of estimation methods fo covariance structure analysis*. Unpublished doctoral dissertation. University of Groningen, The Netherlands.

Hoyle, R.H.(1995). *Structural Equation Modeling*. United States of America. Sage Publications.

İş, Ç.(2003). *Uluslar arası Öğrenci Başarı Belirleme Programına Göre (PISA) Matematik Okuryazarlığını Belirleyen Faktörlerin Kültürler Arası Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü, Ankara.

Jöreskog, K.G. ve Sörbom D.(1996). *PRELIS 2: User's REference Guid*. Chicago, IL: Scientific Software Int. Inc.

Jöreskog, K.G. and Sörbon, D.(1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the simplis command language*. Hillsdale, NJ, Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınları, Ankara.

Karweit, N.(1988). *Quality And Quantity Of Learning Time In Preprimary Programs*. The Elementary School Journal, 89(2):118-133.

Kline, R.B.(2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. NewYork:The Guilford Press.

Marks, G.N. Cresswell J. And Ainley J.(2006). *Explaining Socioeconomic Inequalities In Student Achievement: The Role Of Home And School Factors*. Educational Research and Evaluation, 12(2):105.128.

MEB. (2007) *PISA 2006 Uluslar arası Öğrenci Değerlendirme Projesi*. Ulusal Ön Rapor. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları.

- MEB. (2003a). *PIRLS 2001 Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi*. Ulusal Rapor. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları.
- MEB. (2003b). *TIMSS 1999 Üçüncü Uluslararası Matematik ve Fen Bilgisi Çalışması, Ulusal Rapor*. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları
- MEB. (2005). *PISA 2003 Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Projesi*. Ulusal Nihai Rapor. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayınları.
- MEB. (2008a). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) Kılavuzu*. Ankara: MEB
- MEB. (2008b). *64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi ve Seviye Belirleme Sınavı Örnek Soruları*. Ankara: MEB Yayınları
- MEB. (2009a). *Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Kılavuzu*. Ankara: MEB
- MEB. (2009b). *I. Yerleştirme Taban ve Tavan Puanlar Kitapçığı*. Ankara: MEB
- Özçelik, D, A. (2010). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özçelik, D, A. (2011). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdamar, K.(2002). *Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)*, 5.Baskı
- Özer, Y. (2008). *Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Verilerine Göre Türk Öğrencilerin Matematik Ve Fen Bilimleri Başarıları İle İlişkili Faktörler*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Papanastasiou, C.(2002). *Effects of Background and School Factors on the Mathematics Achievement*. Educational Research and Evaluation, 8(1): 55–70.
- Papanastasiou, C.; Zembylas, M; Vrasidas, C. (2003). *Can Computer Use Hurt Science Achievement? The USA Result From PISA*. Journal of Science Education and Technology, v. 12, p. 325-32

- Pereltsvaig, Asya (2012). *Languages of the World: An Introduction*. Cambridge University Press
- Sevindik, H. (2009). *Akademik başarı puanlarının seviye belirleme sınavı (SBS) 2008 Puanları ile İlişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sümer, N. (2000). *Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar Ve Örnek Uygulama*. Türk Psikoloji Yazıları, 3 (6): 49–73.
- Şaşmazel, G .A. (2006). *Uluslararası Öğrenci Başarı Belirleme Programında (PISA) Türk Öğrencilerin Fen Bilgisi Başarılarını Etkileyen Faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitimde Ölçme Değerlendirme Anabilim Dalı, Ankara.
- Şimşek, Ö. F.(2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ekinoks Yayınları, İstanbul.
- Uysal, R. (2009). *Seviye Belirleme Sınavlarına (SBS) Yönelik Hazırlık Kursları Düzenleyen Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin Ve Öğrenci Velilerinin Dershane Beklentilerinin Belirlenmesi Ve Karşılaştırılması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Wolfram, S.(2005). *Measuring the Socio-Economic Background of Students and Its Effect on Achievement on PISA 2000 and PISA 2003*. Annual Meeting of the American Educational Research Association, Nisan 7–11, San Francisco.
- Yılmaz, E. T. (2006). *Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'da Türkiye'deki Öğrencilerin Matematik Başarılarını Etkileyen Faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitimde Ölçme Değerlendirme Anabilim Dalı, Ankara.

EKLER

EK-1

ÖĞRENCİ ANKETİ

1. Annenizin aşağıdaki zorunlu eğitim ve ortaöğretim döneminde bitirdiği son okul hangisidir?

(Hangi kutuyu işaretleyeceğinizden emin değilseniz test uygulayıcısından yardım isteyiniz. Sadece bir kutuyu işaretleyiniz.)

7-) Üniversite diploması (lisans), yüksek lisans, doktora (dört veya daha fazla yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	☐
6-) Meslek yüksek okulu, ön lisans (en az iki yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	☐
5-) Lise/ Meslek Lisesi/Teknik lise	☐
4-) Çıraklık Eğitimi	☐
3-) İlköğretim II. kademe (ortaokul)	☐
2-) İlköğretim I.kademe(ilkokul)	☐
1-) İlköğretim I.kademeyi bitirmemiş	☐

2. Annenizin İngilizce bilgisi nasıldır?

5-) Çok İyi	☐
4-) İleri	☐
3-) Orta	☐
2-) Biraz	☐
1-) Hiç yok	☐

3-Babanızın aşağıdaki zorunlu eğitim ve ortaöğretim döneminde bitirdiği son okul hangisidir?

(Hangi kutuyu işaretleyeceğinizden emin değilseniz test uygulayıcısından yardım isteyiniz. Sadece bir kutuyu işaretleyiniz.)

7-) Üniversite diploması (lisans), yüksek lisans, doktora(dört veya daha fazla yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	☐
6-) Meslek yüksek okulu, ön lisans (en az iki yıllık, tam günlük yükseköğrenim)	☐
5-) Lise/ Meslek Lisesi/Teknik lise	☐
4-) Çıraklık Eğitimi	☐
3-) İlköğretim II. kademe (ortaokul)	☐
2-) İlköğretim I.kademe(ilkokul)	☐
1-) İlköğretim I.kademeyi bitirmemiş	☐

4.Babanızın İngilizce bilgisi nasıldır?

5-) Çok İyi	☐
4-) İleri	☐
3-) Orta	☐
2-) Biraz	☐
1-) Hiç yok	☐

5.Evinizde kaç tane kitap var?

1-) 0-10	☐
2-) 11-25	☐
3-) 26-100	☐
4-) 101 – 200	☐
5-) 201 – 500	☐
6-) 500 den fazla kitap var	☐

6.Evinizde kaç tane İngilizce yardımcı kitap var?

1-) 0-10	☐
2-) 11-25	☐
3-) 26-100	☐
4-) 101 – 200	☐
5-) 201 – 500	☐
6-) 500 den fazla kitap var	☐

7.Derslerinizi veya Ödevlerinizi Yaparken Kullanacağınız Bilgisayar Var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
8.İnternet Erişimi Var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
9.İngilizce Sözlük Var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
10.İngilizce okuyabileceğiniz kitap veya dergiler var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
11. Çevrenizde İngilizce dersi ödevlerinizi hazırlarken yardım eden bireyler var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
10. Çevrenizde İngilizce konuşan (anadili İngilizce olan) bireyler var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
11. Televizyonda İngilizce diziler izlemeye vakit var mı?	1=var ☐ 2=yok ☐
12.İngilizce Öğrenmeye ayırdığınız zamanı belirtiniz	1=Hiç zaman ayırmam. ☐ 2=Haftada 2 saatten az. ☐ 3=Haftada 2 saat veya 2ile 4 saat arası. ☐ 4= Haftada 4-6 saat arası. ☐ 5=Haftada 6 saatten fazla. ☐